Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 526

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1885

5 ՄՈՒՀԱՐԲԻՄ 1303

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-Խան

Գազէթէսի ատրեան նորատունկեան խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ		200
» »	Վեցամսեայ	»	»	100
» »	Եռամսեայ	»	»	50
Գաւառաց »	եւ տեղական թղթատարով	տարեկան	»	240
Գաւառաց համար	եւ տեղական թղթատարով	վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ	տարեկան	ֆրանք		56
» »	վեցամսեայ	»		28

Դասբ գրկուած գրագրաց ծանրաց ծախքը ցեղրենութեան վրայ է։ Խմբագրութեանս գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԵՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գալաթիա-Լեռամբ, Գարա-Գեայ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԱ

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆԱՑ

(ՀԵՌԱԳՐԵՐ ԹԱՑՈՂԻՆ ԲԱՐԻՁԻ ԹԼԹԱԿԻՑԷՆ.)

ԲԱՐԻԶ, 7 հոկտ. 1885 ի ընդհանուր ընտրութեանց նշանաւոր մէկ հանգամանքն այն է որ մահը շատ նպաստած է Միապետականաց դատին և շատ վնասած է Հանրապետականաց դատին։ Եթէ Պուրպոնեան հակասահմանադրական կուսակցութեան պետ Շանպոռի Կոմսն և Նարբոնէն Գ. ի որդին կենդանի լինէին, նոցա հետեւողաց միջեւ դաշնակցութիւնը գրեթէ անհնար կը լինէր, մինչ Օրլէանեանք, որոց պետը (Բարիզի Կոմսը) կենդանի է, երրորդ կուսակցութիւն մը կը լինէին, այսու աւելցնելով դաշնակցութեան մը դժուարութիւնները. (մանաւանդ զի Շանպոռի Կոմսն՝ իւր յետադիմական գաղափարներով՝ անհաշտ էր իւր ազգական Բարիզի Կոմսին հետ, որ ազատական կրթութիւն մը ստացած է)։ Բայց Կայսերազուն Իշխանը մեռած լինելով, և ժէրոմ Նաբոլէոն Իշխանին օրով, որ հետեւող չունի, նորա որդին Վիքտոր Իշխանը չկրնալով ըստ Թեկնածու մը համարուիլ ընդդէմ Հանրապետութեան, Պոնապարդեանք կարող եղան սքօղել իրենց գոյութիւն և ներկայանալ ժողովրդեան իրրև պարզ հակառակորդ Հանրապետական յոռի վարչութեան։ Նաեւ Շանպոռի Կոմսին մահուամբ, թագեցաւ ոպիտակ դրօշն հին Թագաւորութեան Ֆրանսայի, և ամէն գոյնէ Արքայականաց կարելի եղաւ միանալ, մինչ Պուրպոնեանց Նոր Գետին մթան և լռութեան մէջ մնալուն չնորհիւ, անոր կուսակիցներն եւս կրցան ընտրողաց ներկայանալ իրրեւ պարզ ընդդիմադիրք Հանրապետական սխալանաց և արմատական խորհրդոց։

«Եթէ Շանպոռի Կոմսն ողջ լինէր, Պուրպոնեանք չէին կրնար եւ կենալ զայն Ֆրանսայի Թագաւոր ընելու խորհուրդէն։ Եթէ Կայսերազուն Իշխանը կենդանի լինէր, Պոնապարդեանք պարտաւորութիւն պիտի համարէին ի գերմապէս պիտի փափաքէին Կայսր ընել զնա։ Երկու միապետական կուսակցութիւններն ուրեմն չպիտի կըրնային միանալ, և ընտրողք ի նպաստ անոց քուէ չպիտի կրնային տալ բայց եթէ Հանրապետութիւնն իսկ տապալելու բացորոշ նպատակաւ։ Սակայն որովհետեւ Պոնապարդեանք առձեռն Թեկնածու մը չունին և որովհետեւ Արքայականք ունին այնպիսի պետ մը որ ինքզինք չի նուիրեր Ֆրանսայի, այլ կը սպասէ որ Ֆրանսա ինքզինք նուիրէ իրեն, արդեւք չի կրնար կենալ միապետական կուսակցութեանց մէջ առաժամանակեայ դաշնակցութեան մը, մինչ ընտրողներն ալ, քուէ տալով Միապետականներուն, ուրիշ բան ըրած չեն լինիր բայց եթէ բաղոք մը բառնալ ընդդէմ Պատեհականաց սխալներուն և ընդդէմ Արմատականաց լիմարութեանց։

«Բայց Մահն, որ նպաստեց Միապետականներուն, վնասեց Հանրապետութեան։ Կամպէդդայի մահը ծանրագոյն տկարացուց Հանրապետականներն։ Եթէ կենդանի լինէր, Կամպէդդայի անունը կը դրուէր բովանդակ Ֆրանսայի քուէարկած ընտրելեաց ցանկերէն կիսուն գլուխն, և տեղ տեղ ընտրողներուն ներկայացող հանրապետական անձնաւն կամ անհոգովրդական ընտրելեաց դիրքը կը բարձրէր մեծապէս։ Ի մի բան, ցանկի վրայ քուէարկութիւնն յաջողելու համար Կամպէդդայի մը կը կարօտէր, և Հանրապետականք, Կամպէդդայի կենդանութեան ատեն զայն դրութիւն մերժելէն յետոյ, նորա մահէն յետոյ ընդունելու սխալը գործեցին։

«Այս ընտրութեան ուրիշ մէկ նշանաւոր հանգամանքն այն է որ Մերակոյսը նոր կարեւորութիւն մը կը ստանայ։ Կամպէդդա ի Քահոռ 1881ին բանախօսելով, կը յայտարարէր թէ Մերակոյսը՝ վերանորոգեալ՝ պիտի լինի խարիսխ փրկութեան վասն Հանրապետութեան, և այս գուշակութիւն ահա կ'իրագործուի։ Առաջիկայ երկու տարւոյ մէջ գոնէ, (այսինքն՝ մինչեւ մասնակի վերընտրութիւն Մերակոյսի.) Հանրապետական մեծամասնութիւնն աւելի զօրաւոր պիտի լինի Մերակոյսին քան Երեսփոխանութեան մէջ։ Բայց ասոնք, Մերակոյսի Հանրապետական մեծամասնութեան մէջ Մայրայեղք չէն դեռ. 7–8 անդամ Հաշ. կը գտնուին։ Հետեւապէս, եթէ Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ Արմատականք և Միապետականք միանան Սահմանադրութեան Վերաքննութիւն կամ ուրիշ յեղափոխիչ տնօրինութիւն մը խնդրելու համար, Մերակոյսին մեծամասնութիւնը պիտի կրնայ հանրապետական շահուց նպաստաւոր Վէտօ մը արտասանել։

«Վերջապէս, ընտրութեանց արդիւնքը պիտի պարտաւորէ Հանրապետականները զգուշաւոր և խստասուն ընթացքի մը հետեւելու, և նորանոր սխալներով չկորուսանելու ընտրողաց մնացեալ մասին համակրանքը։

«Ընտրութեանց աննպաստ եղքը շատ մը հանրապետական լրագրաց մէջ տարօրինակ մտածումներու երեւման առիթ տուած է։ Ամենքն ալ կ'ըսեն թէ Հանրապետականաց պարտութիւնն իրենց կուսակցական բաժանմանց արդիւնքն է։ Ճշարտութիւնն այլ է սակայն։ Նահանգներն ուր Պահպանողականք յաղթականեցին, են ճշդիւանանք ուր իրենց դէմ Հանրապետական միակ ցանկ մը կար ընտրելեաց, այսինքն ուր Հանրապետականք կրցած էին միանալ։ Իսկ այն նահանգաց մէջ ուր Հանրապետականք բաւական զօրաւոր էին երկու ցանկեր ունենալու համար, համեմատականի մնացած են ընտրութիւնք, և ընդհանրապէս կը կարծուի թէ համեմատականի մնացած ընտրութեանց ամենամեծ մասն Հանրապետականք պիտի շահին։ Ուրեմն, անճիշդ է ըսել թէ Հանրապետական բաժանմունք նպաստեցին Պահպանողականաց յաջողութեան այնչափ նահանգներու մէջ։

«Կը հետեւի նաև թէ սխալ է այն կարծիք իրր թէ այսուհետեւ պէտք եղածն աւելի որոշապէս արմատական քաղաքականութիւն մ'է։ Ընդհակառակն, որովհետեւ երկիրն ի նպաստ Պահպանողականաց քուէ տուաւ այն տեղեր ուր Հանրապետականք չէին բաժանեալ, միայն մէկ Հանրապետական խմբակի դէմ քուէարկած չէ, այլ բոլոր Հանրապետական խմբակներու դէմ, այսինքն բովանդակ Հանրապետական աշխարհավարութեան դէմ քուէ տուած է։ Ուրեմն, երկրին դատապարտածն է՝ ապագային համար յանձնարարեալ բուռն և արմատական աշխարհավարութիւնն եւս։ Բաժանումի Պետութեան և եկեղեցւոյ, աքսորումի Իշխանաց, և ամէն յեղափոխական միջոցք որք արմատական աշխարհավարութեան տարբերը կը կազմեն՝ են ճշդիւ այն բաներ զորս երկիրն ամենէն զօրեղապէս կը դատապարտէ։ այնպէս որ, եթէ Զափաւոր Հանրապետականք Արմատականաց ներշնչման հպատակին այսուհետեւ, վտանգի կը մատնեն ո՛չ թէ մասնաւոր կուսակցութիւն մը, այլ բովանդակ Հանրապետութիւ՝ը։»

ԿԱՐԾԻՔ ԲԱՐԻՁԻՆ ՄԱՄԱՆ

Տեղս կ'ըսէ։ «Առաջին դիտելի երեւոյթն է միացեալ Միապետականաց համեմատական յաղթանակն Հանրապետութեան վրայ։ Դիտելի երկրորդ կէտն է ինքնակոչ Պատեհական կուսակցութեան պարտութիւնը, որ իշխանութեան վրայ էր վերջին մի քանի տարիներս։ անժխտելի է նաև յաւանգիսութիւնն արմատական կուսակցութեան, որ կ'երեւի թէ նոր Խորհրդարանին մէջ իւր ուզած կողմն պիտի կրնայ հակեցնել մեծամասնութիւնը։ Գալով ազատական Հանրապետականներուն, ամենանորին ցաւով կը նշանակենք անոնց կրած պարտութիւնները։ Զենք փորձեր առ այժմ քննել թէ ինչ հետեւանք պիտի ունենան այս ընտրութիւնքն Ֆրանսայի ճակատագրոյն վրայ։ Բայց մեզ կը թուի թէ երկրին որ աւելտական և երկրագործական տագնապէն այնչափ նեղուած է, իւր նոր ներկայացուցիչներէն չպիտի կրնայ ստանալ ինչ որ ամեն բանէ աւելի փափաքելի է իրեն, այսինքն՝ բարեկարգութիւն երկրին մէջ, խաղաղութիւն երեւմտից, և խաղաղութիւն արտաքին յարաբերութեանց մէջ։»

Թան շատ տխուր է։ «Պէտք է որ անկեղծութիւն ունենանք խոստովանելու թէ ելքէկ (հոկտ. 4) բարեբաստ օր մը չէր Հանրապետական դաշնակցութեան համար։ Միապետականաց յաջողութիւնք գեր ի վերոյ են իրենց բոլոր ակնկալութիւններէն, վիճակ մը որ երկիւղ կրնայ ազդել արդի դրութեան բարեկամաց։ Կարուինք նահանգներ որք վերջնապէս Հանրապետութեան դատին շահուած կը կարծուէին, ինչպէս Լանտ, Հօտ Բիրէնէ, Լօռ, Սոմ և ուրիշ շատեր։ Քաղաքական ամենաբարձր արժանեաց տէր անձինք, որպէս Պ. Պ. Կոսլէ, Ռիսլօ, Տըվէ և Ռուվիէ յաղթուեցան Արքայականներէն և Արմատականներէն։ Պացոթիւնը ծանրապէս վատնգեալ չէ անշուշտ, և անտարակուսելի չկայ Հանրապետական դրութեան ճակատագրոյն վրայ։ Բայց ինչպէս անտեսել է յուսահատական աղաղակներ բառնալ, տղայամտութիւն է նաեւ անտես ընել երեկուան քըննարկութեան ամեն Հանրապետական կուսակցութեանց տուած դասն, որք չափազանց վատահութեամբ մը կարծեցին թէ անպարտելի կրնային իրարու հետ կռուիլ և պիտի գեանեն գետին զարնել հանդէպ անհաշտ թշնամւոյ մը, որ ճարտարապէս գիտցաւ օգուտ քաղել իրենց բաժանումներէն։ 13714ն ի վեր առաջին անգամ գրաւեալ Հանրապետութիւնը տեղ կորցուց Ֆրանսայի մէջ։ Կրնանք ըսել թէ իւր ճգնաժամն անուանելու վրայ է։ Թան յորդոր կը կարդայ Հանրապետականաց՝ մոռնալ իրենց ներքին դժտութիւններ և հաստատապէս գիտնալ հասարակաց թշնամւոյն, Միապետութեան։

Թան, ուրիշ յոդուածի մը մէջ, Հանրապետականաց պարտութիւնը կը վերագրէ Բոնապարտեան արշաւանքին յոռի եղանակաւ գործադրման, Պ. Ժ. Ֆէրրիի նախարարութեան կրօնական աշխարհավարութեան, և Ֆրանսայի մէջ տիրող ազատական, արուեստական և հողագործական տագնապին, որ ընդհանուր դժգոհութիւն յառաջ բերած է։ Թան մասնաւորապէս կը պնդէ կղերական դասուն հաշտման վրայ, որ, կ'ըսէ, ընտրողներէն բաւական խորին դժգոհութիւն պատճառած է, և Պահպանողականաց գիրկը տարած է զանոնք։

Բէ (Նախագահ Պ. Ժ. Կրէվիի թերթը) կ'ըսէ։ «Թէեւ Հանրապետականք մեծամասնութիւն ունին միշտ նոր Երեսփոխանութեան մէջ, բայց անկարելի է ժխտել թէ Հանրապետական դաղափարը 15 տարիէ հետէ առաջին անգամ լինելով յետադէմ շարժում մ'ըրած է։ Մեր իրողութիւն մ'է այս, որոյ նշանակութիւնը չափազանցելու չենք, այլ որ արժանի է խորին ուշադրութեան։

Ժէ-ուրնէ, Բլէմանոյի թերթը, կ'ըսէ։ «Քիչ անգամ ընտրութիւնք այսչափ պայծառ նշանակութիւն մ'ունեցած են։ Ինչպէս կրնայինք ակնկալել, անոնք դատապարտութիւն են Պատեհականութեան, և որովհետեւ Պատեհականութիւնն երկիրը կառավարեց չորս տարիներ, հանրապետական կուսակցութիւնն ալ անոր հետ կը տուժէ։ Այս է զմեզ չանթահարող քուէարկութեան նշանակութիւնն։ Արքայականք օգուտ քաղեցին ընդհանուր դժգոհութենէն ուր որ Պատեհականք չէին միացած Արմատականաց հետ, որք միշտ բաղաքեղած են Պ. Ֆէրրիի աշխարհավարութեան դէմ։ Ուր որ Արմատականք պայքարի մէջ մնալու կարողութիւն ունէին, հանրապետական ընտրողք իրենց աչքն Արմատականաց վրայ դարձուցած են, և մեր ակնկալութիւններէն աւելի յաջողութիւն տուած են արմատական դատին։»

Արքայական և Պոնապարդեան լրագրքը յաղթութեան փողը կը հնչեցընեն, պնդելով թէ Քրաստայի մէջ յաղորդումն արդէն սկսած է հանրապետական դրութեան դէմ չնորհիւ Հանրապետականաց յոռի վարչութեան։ Բայց կը խոստովանին թէ Միապետականաց յաջողութիւնք գեր ի վերոյ եղած են իրենց ակնկալութիւններէն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

Բարիզի գերմանական դեսպան Հոհէնլոհէ Իշխանն, որ Ալզաս-Լոռէնի Կուսակալ անուանած լինելով ի ժամոյ կը մեկնի Բարիզ, հոկտ. 4ի ընտրութեանց վրայ իւր կարծիքն ըսեր է Պ տը Պլովիէի, Թայէլի թղթակցին։ Իշխանը խոստովաներ է թէ ի սկզբան կարեւորութիւն չէր տար գործին, կարծելով թէ Հանրապետութիւնն յաղթական պիտի մնայ միշտ, բայց ընտրութեանց ելքն այնպէս է որ օտար երկիրք չեն կրնար անտարբեր մնալ։ Զափաւոր [illegible] Հանրապետականք կարենան կառավարել երկիրը, կ'երեւի թէ Զափաւորք պիտի պարտին զիջումներ ընել Արմատականաց։ Ասա է վտանգն։

«Եւրոպա ցարդ կրցաւ բարեհամական յարաբերութիւններ ստեղծել Ֆրանսական Հանրապետութեան հետ։ Բայց վաղուան Հանրապետութիւնը կրնայ բոլորովին անոնման լինել երեկի Հանրապետութեան, և առաջնոյն հետ կեցած համաձայնութիւնը կրնայ անհնար լինել վերջնոյն հետ։ Եթէ Պահպանողականք իրենց բաղդատական յաղթութիւնը գործածեն միայն երկրին շահուց, այսուհետեւ իրենց աւելի ազդեցիկ միջամտութեամբ կարելի է ո՛չ միայն պահել այլ նաեւ բարւոքել Ֆրանսայի յարաբերութիւններն ընդ Եւրոպայ։ Բայց եթէ իրենց յաւելեալ ոյժերը գործածեն խանգարելու իրաց վիճակն և հաստատեալ դրութիւնը խնդրոյն ներքեւ ձգեն, Ֆրանսա յայնժամ խառնուածութեանց և յուզմանց մէջ կ'ընկղմի, որք անձկագոյն ուշադրութեամբ պիտի դիտուին օտարազգի աշխարհավարաց կողմէ, որք պարտաւոր են ի հաշիւ առնուլ ապագայ պատահականութիւնները։ Թէ՛ Արմատականաց գերիշխանութիւնն և թէ՛ Պահպանողականաց վրէժխնդրութիւնն այսպէս վտանգ մ'է Ֆրանսայի համար, այր չիմացուիքնք կը խանգարեն Եւրոպայ կառավարութեանց քաղաքական հաշիւները։»

Թայմսին Պերլինը Թղթակիցը կը հեռագրէ հոկտ. 6ին։ «Զարմացուցուցիչ չէ ըսել թէ Պիզմարք Իշխանն իւր Ֆրիէդրիխսրուհէի մենարանին մէջ կը զբաղի ո՛չ այնքան Պարլամենտ Թերակղզոյ խնդրովք, որքան Ֆրանսական ընտրութեամբք։ Կամ Մաղրէթ անգամ մ'ըսաւ. «Ֆրանսա միշտ պիտի լինի մեր ամենէն շահագրգիռ և ուշադրաւ դրացին»։ Հեռաբրիր մտադրութիւնն որով Կոմսին հայրենակիցք Ֆրանսական Հանրապետութեան ներքին և արտաքին աշխարհավարութիւնը կը դիտեն 14 տարիներէ հետէ՝ կ'ապացուցանէ այդ խօսքին ճշդութիւնը։ Բովանդակ Գերմանիոյ ուշադրութիւնն այս պահուս կեդրոնացած է Ֆրանսայի քուէհամարի տուիչներուն վրայ, դիտելով որ կուսակցութեանց վիճակին փոփոխումը կրնայ խանգարել Ֆրանսայի յարաբերութիւններն Եւրոպայի հետ։ Ընտրութեանց արդիւնքը մեծ զարմանք պատճառեց. բայց տակաւին կարելի չէ որոշել թէ Գերմանք գոհութեամբ թէ դժգոհութեամբ կ'արտայայտեն այս զարմանք։ Արնիմ Կոմսին դատին առթիւ յայտնուած պաշտօնական դրութիւններէն գիտենք թէ Պիզմարք Իշխանը Ֆրանսայի մէջ Հանրապետութիւնը նախամեծար կը համարէր Միապետական դրութիւնէն, սա բացայայտ նկատումով թէ Հանրապետութիւնն անկարող պիտի լինի հակագերման դաշնակցութիւններ կազմել միապետական տերութեանց հետ, և ներքին խնդրովք այն ատելութեան պիտի զբաղի որ Հենոսի կողմէ քաղաքական արտաքին արկածախնդրութեամբ պարապելու համար բաւական ժամանակ ունենայ թէ Պիզմարք Իշխանն այդ մասին իւր կարծիքը փոխած լինի 10 տարիէ հետէ։ Բայց Միապետականաց այս անգամ տարած յաղթութիւնն որովհետեւ Միապետութեան վերահաստատումը չի նշանակեր, այլ հանրապետական կառավարութիւնը կը մնայ միշտ, չենք կրնար ըսել թէ Պիզմարք Իշխանը ցաւ զգացած է ընտրութեանց ելքէն. ընդհակառակն, Ֆրանսայի ներքին շփոթութիւնն աւելցուցող այս նոր դէպքէ թերեւս քիչ մ'ալ գոհ եղած է։»

Պէօրէն Քուրիէր գերմանական Սակարանի թերթը կ'ըսէ. «Որովհետեւ կ'երեւի թէ Հանրապետութիւնը ներքին կռիւներ ունի մղելու, այս հաւանականութիւն դէշ ազդարարութիւն կ'ընէ աւեւտրական կեանքին վրայ, ո՛չ միայն ի Ֆրանսա, այլ նաև հաւայն Եւրոպոյ մէջ, ըստ որում Հանրապետութեան շարունակութիւնը պէտք մ'է աշխարհի խաղաղութեան համար, մինչ Ֆրանսայի Միապետութիւն մը անընդհատ մտահոգութեանց աղբիւր մը պիտի լինէր։»

ՊՈՒԼԿՈՒՐԱՅ ԲԱՂՁՆԵՐը

Պ. Հոֆքէյէր, անօրէն Իպրբէ Էսքիրէի և այժմ Թղթակից Թայմսի Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի մէջ, կը հեռագրէ ինչ ինչ կարեւոր յայտարարութիւններ զոր իրեն ըրած են Տոքթ. Սգրանոքի, պետ Արեւելեան Ռումէլիի Վարչութեան, Ալեքսանդր Իշխանն և Պ. Քարավէլոֆ, նախարարապետ Պուլկարիոյ։ Այս յայտարարութեանց բովանդակութիւնն ըրինք երէկ։ Բայց անոնց կարեւորութեան պատճառաւ, այսօր նոյնութեամբ կը թարգմանենք Թայմսէն։

«Այս առաւօտ (հոկտ. 4) տեսակցեցայ Տը. Սգրանոքիի հետ, որ Հարաւային Պուլկարիոյ Կառավարութեան Գեռն է։ Մրուեան շարժման պարագուլներէն մին եղած է։ Պընդեց թէ այս շարժում զուտ ազգային հանգամանք մ'ունի, և զարմանք յայտնեց Տէրութեանց ոմանց դժկամակութեան համար, որք միութիւնը չեն ուզեր ճանչել այն միակ պատճառաւ [illegible] ուած չէր։ Բայց անկարելի էր միու-

— 168 —

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ 'ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

ԱՂԱՂԱԿ ՄԸ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

«Միլո՛րա, տիկի՛ն Էլէնա, կ'ըսէր ու կը կրկնէր ձեռնոտած, հաւատացէք որ հօրս ազիզորմ ձայնը լսեցի, այս կոհակաց մէջէն, իբրեւ վերջին հրաժեշտի ողջոյն։»

Ցայնժամ ջղային ձգտումի եկաւ խեղճ մանկամարդուհւոյն վրայ, և սկսաւ թաղթելի։ Հարկ եղաւ վերցնել իւր խցիկը տանիլ։ Տիկին Էլէնա ալ հեռը գնաց խնամ տանելու համար։ Իսկ Ռոպէրթ կը յեղյեղէր միշտ։

«Հա՛յրս, հայրս հո՞ն է, աներ[illegible] եմ Միլո՛րա»

Այս սրտամրիկ տեսարանին ներկայ գտնուողներն հասկցան վերջապէս թէ նաւապետին երկու որդիքն երեւակայական պանտրանքի մը խաղալիկ եղած էին։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կրնային փարատել զայդ բուռն պատրանք։ Կէնարվան փորձեց սակայն։ Բռնեց Ռոպէրթի ձեռքէն ու ըսաւ.

«Հօրդ ձա՞յնը լսեցիր, սիրելի տղա՛ս.

—Այո՛, Միլորա, սա ալիքներուն մէջէն «առ ի՛ս, առ ի՛ս» կը գոչէր։

—Եւ դու ճանչեցի՞ր ձայնը։

—Ճանչեցի՞ մէ, ո՛հ, այո՛, Մի՛լորա, ճանչեցի, կ'երդնում ձեզ։ Ի՞նչպէս կ'ուզէք որ երկուքս ալ միանգամայն խաբուած լինինք։ Միլո՛րա, հօրս օգնութեա՞ն երթանք։ Մակո՞յկ մը, մակո՞յկ մը։»

Կէնարվան տեսաւ որ խեղճ տղուն պատրանքը փարատել անհնարին էր. բայց և այնպէս վերջին փորձ մ'ընելու համար քեզեկալը կոչեց։

«Հավքի՞նս, ըսաւ դուք դեկին քո՞վ էիք, երբոր Մարի-Կրանթ նուաղեցաւ։

—Այո՛, Միլորա, պատասխանեց Հավքինս։

—Բան մը տեսա՞ք, ձայն մը լսեցի՞ք։

—Ամենեւին։

—Ահա՛ կը տեսնես, Ռոպէ՛րթ։

—Եթէ Հավքինսի հայրը լինէր, պատասխանեց տղան անհուաճելի կորովով, Հավքինս չպիտի ըսեր թէ բան մը չ'լսեց։ Իմ հայրս էր, Միլո՛րա, հայրս, հայրս...»

Ռոպէրթի ձայնը նուաղեցաւ հեկեկումէ։ Գիգուներեցաւ, ընդուն կապուեցաւ և զգայութիւնը կորնցուց։ Կէնարվան խլրտն իւր անկողինը փոխադրել տուաւ զայն, և տղան, ընկճեալ ի սրտայուզութենէ, խոր թմրութեան մը մէջ ընկաւ։

«Դիժա՛ղդ որբեր, ըսաւ Ճոն Մանկլը, Աստուծ սա բարեվերի կերպիւ կը փորձէ զիրենք։

—Այո՛, պատասխանեց Կէնարվան, կըսկիծին սաստկութիւնը զառանցանք բերած է երկուքին ալ վրայ։

—Եղկուքի՞ն ալ վրայ, մրմնաց Բարանէլ, տարօրինա՛կ բան։ Գիտութիւնը չընդունիր զայդ։

Ցետոյ ծովուն վրայ ծռեցաւ, և նշան ընելով ամենուն որ լռեն, ականջ դրաւ։ Խոր լռութիւն կը տիրէր ամեն կողմ։ Բարկանէլ գոչեց բարձրաձայն. պատասխան տուող չեղաւ.

«Տարօրինա՛կ բան, կ'ըսէր ու կը կրկնէր աշխարհագիրն իւր խօսքը վերադառնալով։ Մոռնմանց և ցաւոց սերտ համակրութիւն մը բաւական չէր երեւցեր մեկնելու։»

Հետեւեալ առաւօտ, մարտ 8, ժամ հինգին, արշալոյսը ծագելուն պէս, ուղեւորք, ինչպէս նաև Ռոպէրթ և Մարի, վասն զի անհնար եղաւ իրենց խուցին մէջ պահել զանոնք, Տըֆոնի տախտակամածին վրայ գումարուած էին։ Ամենն ալ կ'ուզէին զնել այն ցամաքը, զոր հազիւ նշմարած էին իրիկունը։

Գիտակներն ու ակնոցներն անդադար պտըտեցան կղզւոյն գլխաւոր կետերուն վրայ։ Շոգենաւը մէկ մըն հեռէն կը պտըտէր կղզւոյն ծովեզերաց առթիւ, որով կղզւոյն ամեն կէտերը կը տեսնուէին։ Ցանկարծ Ռոպէրթ աղաղակ մը արձակեց։ Երկու մարդ տեսեր էր որ կը վազէին և ձեռքով շարժումներ կ'ընէին։ Երրորդ մ'ալ դրօշակ մը կը տատանէր։

«Անգլիոյ դրօշակն է, գոչեց Ճոն Մանկլը՝ իւր դիտակովը նայելով։

—Շմարի տէ, գոչեց Բարանէլ Ռոպէրթի դառնալով։

—Միլո՛րա, ըսաւ Ռոպէրթ դողալով, սրտին յուզումէն, Միլո՛րա, եթէ չէք ուզեր որ ես լողալով կղզին երթամ, մակոյկ մ'իջեցնել տուէք ի ծով։ Ա՜հ, Միլորա, կ'ազչեմ, կը պաղատիմ, ամենէն առաջ ե՛ս ելնեմ այս կղզին։

Ոչ ոք կը կամարձակէր խօսիլ։ Երեք մարդ, երեք նաւաբեկեալ անդլեացիք, երսուն-եօթներորդ զուգահեռականին տակ կղզեակի մը մէջ. զարմանալի՛ բան։ Եւ ամենն ալ, առջի իրիկուան անցքն յիշելով, նոյն դիշերուան մէջ Ռոպէրթի և Մարիի լսած ձայնին վրայ կը խորհէին։ Տղաքը թերեւս մէկ կէտի մը վրայ սխալած էին. թերեւս ձայն մ'եկեր էր մինչև անոնց ականջը, բայց կրնա՞ր իրենց հօրը ձայնը լինիլ։ Ո՛չ, անհնարին էր, ա՜հ։ Եւ ամեն ոք, զանոնք սպասող սարսափելի պատրանքը մտածելով, կը դողար որ այս դժնդակ փորձին չպիտի կրնայն դիմանալ։ Բայց ի՞նչպէս կարելի էր արգելուլ զանոնք։ Լորտ Կէնարվան չհամարձակեցաւ։

«Մարկո՛ն իջեցուցէ՛ք» գոչեց։

Վարկենի մը մէջ մակոյկը ծովը իջաւ։ Նաւապետին երկու որդիքը, Կէնարվան, Ճոն Մանկլը, Բարանէլ, մէջը նստուեցան, և անմիջապէս ճանբայ ելան վեց նաւաստիներու զօրեղ թիավարութեամբ։

Ծովեզերին տասն ցոլաչափ մնացած, Մարի սուր ճիչ մ'արձակեց։

«Հա՛յրս»

Մարդ մը կեցած էր ծովեզերին վրայ, երկու մարդոց միջեւ։ Իւր յաղթ ու կորովի հասակը, քաղցր և միանգամայն անմեկեր դէմքը, Մարիի և Ռոպէրթ Կրանթի դէմքին նշանակաւոր մէկ խառնուրդը կ'արտայայտէր։ Սառուգիր այն մարդն էր, զոր այդ երկու տղաքք նկարագրած էին յաճախ։ Իրենց հայրն էր, Կրանթ նաւապետն էր։

Նաւապետը լսեց Մարիի ձայնը, թեւերը բացաւ, և աւտին վրայ ընկաւ իւր չանթահարեալ։

ԳԼՈՒԽ Ի.

ԹԱՌՈՐ ԿՂԶԻՆ

Ուրախութենէ մարդ չմեռնիր. որովհետեւ հայրն և որդիքը չոգենաւը տարուելէ առաջի կեանս վերադարձան։ Ի՞նչպէս կրնանք նկարագրել զայս տեսարանը. խօսք չքաւեր։ Ամենն ալ լացին տեսնելով զայդ երեք էակներ մուտքի գրկախառնութեամբ մ'իրարու հետ միացած։ Հարրի Կրանթ տախտակամածին վրայ ոտք դնելուն պէս, ծունգի վրայ եկաւ։ Բարեպաշտ սիրտացին ուզեց, իրեն համար հայրենեաց հող համարուած տեղը կոխած ժամանակ, ամեն բանէ առաջ գոհութիւն մատուցանել Աստուծոյ իւր այսպէս հրաշքով ազատման վրայ։

Ցետոյ, տիկին Էլէնայի, Լորտ Կէնարվանի և ընկերաց դառնալով, շնորհակալութիւն յայտնեց յուզեալ ձայնիւ։ Իւր որդիք, կղզեակէն մինչ շոգենաւ հակիրճ ուղեւորութեան մէջ հասկցուցեր էին Տըֆոնի պատմութիւնը։

Ինչ անհուն պարտք ստանձնած էր այն ազնիւ կնոջ և նորա ընկերաց նկատմամբ։ Լորտ Կէնարվանէն սկսեալ մինչև յետին նաւաստին, ամենն ալ չէին մոցեր ու տառապեր իրեն համար։ Հարրի Կրանթ իւր սրտագեղ երախտագիտութիւնն յայտնեց այնչափ պարզութեամբ և ազնուաբար, իւր այրական դէմքը այնչափ քաղցր սրտայուզութեամբ լուսաւորուած էր, որ ներկայ գտնուողներուն ամենն ալ իրենց կրած տառապանքն առաւելապէս վարձատրեալ զգացին։ Անդգած հաղարապետին իսկ աչքը տամկացած էր արտասուց կաթիլով մը, զոր չէր կրցած արգելուլ։ Իսկ պատուական Բարանէլ կուլար յայտնապէս, իբրեւ տղայ մը որ չուզեր ծածկել դիւր արտասուք։

Հարրի Կրանթ չէր յագենար իւր աղջկան նայելէ։ Գեղեցիկ ու սիրալի կը գտնէր զայն, յայտնապէս կ'ըսէր ու կը յեղյեղէր նմա, վկայ բռնելով զտիկին Էլէնա, իբր հաւաստելու համար թէ իւր հայրական սէրը չէր խաբեր զինք։ Ապա, տղուն դառնալով.

«Մրչամի մեծցեր է, մա՛րդ եղեր է, կը գոչէր զարհուրմամբ։»

Եւ երկամեայ բացակայութեան ժամանակ սրտին մէջ մթերեալ հազարաւոր հարցքայները կը շռայլէր այդ երկու էակաց։

(Շարունակելի)

թեան պարագլխոց խորհուրդն հաղորդել Տէրութեանց առանց վտանգելու շարժման յաջողութիւնը, զոր ի գլուխ հանել հաստատ առաջադրութիւնն էր Հարաւային Պուլկարիոյ ժողովրդեան։ Թէ օ՛րչափ հանդարտ առաջադրութիւն մ'էր այս և օ՛րչափ զերծ կը դտնուէր յեղափոխական չփոթութենէ՝ կ'երևի կատարեալ բարեկարգութենէն որով ի գլուխ հանուեցաւ միութեան խորհուրդն։ Անձնական փառասիրութիւնք չկային դործին մէջ։ Պուլկարիոյ բաժանումն որ այժմ միութեամբ վերջացած է՝ մէկ երկրի վրայ հարկ դրած էր պահելու երկու տարբեր վարչութիւններ և երկու տարբեր կարգի դիւանագէտներ, որք տարբեր ուղղութեամբք կ'ընթանային։ Իրաց այս վիճակ անհանգուրժելի չարիք արտադրած էր, զորս աւելցուց Արեւելեան Ռումէլիի վարչութեան թիւր ուղղութիւն։ Այս իրողութիւնք միութեան համար ազգային բաղձանք մը յառաջ բերին, և աւելորդ է որոնել ուրիշ շարժառիթներ այս շարժման համար, որ դաղտնի կամ պաշտօնական ազդեցութեամբք յառաջ չէ բերուած, և միայն ժողովրդեան գործն է։

«Պուլկարիա կը յուսայ թէ Եւրոպա «արդարութիւն կ'ընէ այնպիսի երկրի «մը որ բարեկարգութեան սեր ցուցած «է և որոշ և զգուշաւոր ընթացք մը «բռնած է; և կրցած է և կարող է «հանդարտութիւնք պահպանել։ Պուլ«կարիա կը յուսայ որ միութիւնը ճան«չելի։ Չարչութեանէն միացումն յառաջ «նագիր ժողով մը հարկ եղած փոփո«խումները պիտի մուծանէ Սահմա«նագրութեան մէջ։ Իշխանն իբրև մարդ «և իբրեւ վեհապետ կարելի եղած «միակ ընթացքը բռնեց։ Ազգային շար«ժումն ուրիշ ելք չէր թողուր Իշխա«նին առջեւ բայց եթէ կա՛մ հրաժա«րիլ և կա՛մ շարժան գլուխ կանդնիլ։ «Նա նշանաւոր ճարտարութիւն և դա«տողութիւն ցուցուց ուղղելով շար«ժումն, ինչպէս կ'ապացուցուի բա«նակին շուտով շարժուն վիճակի մէջ «դրուելովն և մեծ թուով կամաւորաց «հաւաքմամբ։»

«Պուլկարական միութեան շրջակայ ժողովրդոց վրայ տպաւորութեան նը«կատմամբ Պ. Սգրանոքի կը կարծէ թէ, պուլկար երկրին սահմանակից երկրաց ոչ մին իր ապագայն պիտի վը«տանդէ՝ հաստեղ գործողութեամբ մը նոր ինդիրներ յարուցանելով։

«Տեսայ նաև Ղափարապետն, Պ. Քարավէլոֆ, որ դիս Ալէքսանդր Իշխանին ներկայացուց։ Ն. Բարձրութիւն շատ բարութեամբ ընդունեց դիս։ բայց որովհետեւ կամաւորաց զօրաշնչէսի մը ներկայ պիտի գտնուէր և ապա սահմանագլուխը գնացող հեծելագնդի մը վերջին ողջոյնը պիտի տար, երկար չտեւեց մեր տեսակցութիւն։ Ալէքսանդր Իշխանն անդը մամլոյն երեսատպութիւնն յայտնեց հաժակրական եղանակին համար որով անդր լրագիրք ընդունած էին Միութեան լուրն, և ազգային բարեկարգ շարժում մը իմաստնաբար դնահատած էին։

«Ապահով եմ թէ գործնական ե«զանակ որով ըրինք ամէն ինչ՝ Եւ«րոպոյ բարեացակամութեան արժա«նի պիտի կացուցանէ մեր ժողովուրդը։ Իսկ ես պարզապէս ժողովրդեան «կամքին հնազանդեցայ, և չանայի «որ այդ կամքին արտայայտութիւնն «արգանդալել և խաղաղ բնութիւն

Պ. Քարավէլոֆի հետ երկար խօսակցութիւն մ'ունենալով, իմացայ թէ Պուլկարաց բաղձանքն է միայն որ Միութիւնն ի գլուխ հանուի և Պուլկարիա ազգային խաղաղ գոյութիւն մը վարէլէ, առանց խանգարուելու օտար ազդեցութեամբ։ Պուլկարք քաղաքական անկախութեան չեն բաղձար, այլ կը փափաքին պահպանել իրենց արդի յարաբերութիւններ ընդ Բ. Դրան, և աւելի մտերմական հանգամանք մը տալ անոնց։ Պուլկարք բնաւ դիտում չունին յուզում յարուցանելու Մակեդոնիոյ մէջ, ուր իրաց վիճակին պահպանումն յոյժ փափաքելի է։ Կը յուսան թէ Պալքանեան ուրիշ Պետութիւններ պիտի զգուշանան յարուցանելէ ինդիր մը, որ յուզուելու համար տհաս է դեռ։

«Պ. Քարավէլոֆի չարժման ազդային բնութիւն ունենալուն վրայ պնդեց Պ. Սգրանոքի պէս, և հաստատեց թէ Պուլկարք որոշած են անպատճառ իրենց իշխանին կողմը բռնել և չբաժնուիլ ինմանէ։ Այս մասին, ըսաւ, շատ մը երկիւղալի զրոյցք շրջեցան։ բայց շատ ցաւալի և զարմանալի բան մը կը լինի եթէ Տէրութիւնք արիւնհեղութիւն յառաջ բերին չարժումէ մը որ խաղաղապէս ծրագրուած և հանդարտապէս ի գործ դրուած է։

«Պ. Քարավէլոֆի «անձնական միութեան» դաղափարն անգործադրելի կը դտնէ բոլորովին։ դի ագով կը պահուի վարչային և դիւանագիտական երկակի դրութիւնն, զոր Միութեան նպատակն էր ջնջել, և դի այդ կարգադրութեամբ կը շարունակէ ազդային անհանդարտութիւնն, որուն վերջ տալ Միութեան նպատակն էր։

«Պ. Քարավէլոֆ իմացուց ինձ թէ միութեան շարժումը դարնան տեղի պիտի ունենար։ բայց Իշխանին դէմ Ռուսաց մեքենայութիւնք դահավիժեցին գործն, և ի վերջոյ գիւղի մը մէջ տեղի ունեցած դէպք մը փութացուց շարժումը։ Բայց նոր կազմակերպութիւնն ան ստիճան կատարեալ էր որ կրնար դիմադրել ամեն պատահականութեան։ Իշխանին արդ որոշումը դիւրացուց յատակագծին գործադրումն առանց ամենափոքր անկարգութեան։»

ԱՋԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆֆենտիի, այցելութիւն տալով երէկ Արտաքին գործոց նախարար Մայիա փաշայի, բարի գալուստ մաղթեց և շնորհաւորեց Ն. Վեհութեան պաշտօնը։

Երուսաղէմէն մեր ստացած մանաւորը լրոյ նայելով, Միաբանական Ընդհանուր ժողովն ձեռնարկեր է Պատրիարքութեան նախնական գործողութենց։

Կը կարծուի թէ շարթուս մէջ կ'ապարտին ընտրական գործողութիւնք և յառաջիկայ թղթարերը կը ծանուցանէ մեզ Պատրիարքական եօթնանուն ընտրելոց ցանկի քուէարկութեան արդիւնքն որ պիտի մատուցուի Ազգ. ժողովոյն։

Բեդրպուրէզէն կը գրեն մեզ։

Հաստատ տղրիւներից լուրեր են տարածուում, իբր թէ Ռուսիոյ Կայսրը Հայ ուսումնարանները յանձնելու է Մակար Կաթողիկոսին, և յետոյ թէ, Կառավարութեան և Կաթողիկոսի մէջ տեղի կ'ունենան այդ առթիւ բանակցութիւններ։ Այսպէս վարուելու պատճառները շատ են։ Ասում են, բարձրագոյն կառավարութիւնը այժմ համոզուած է արդէն, որ ինքը զոհ է գընացել թիւրիմացութեան կողմից։ Ռազմարշաւի կողմէ։

Երևւմից հաղորդութիւն իբր շաբաթական նման ըրաւ երէկ ի Դամասկոս, ատենապետութեամբ Ճանըմեան Մկրտիչ էֆֆենտիի և զրաղեցաւ կեդրոնական տրոց վերաբերեալ և այլ եղեռնական ինդիրներով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց Խորհուրդն արտասովոր նիստ կ'ունէ այսօր ի Բ. Դուռն, որոշումի մը տալու համար այն ծանուցագրոյն նկատմամբ զոր մեծ տէրութեանց ներկայացուցիչք տուած են առ Բ. Դուռն։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած լինելով Նախարարաց Խորհրդոյն՝ կայս. կառավարութեան կող է Եդիպտոս զրկուելիք պատուիրակի պաշտօնը գծող հրահանգը պատրաստել, այս հրահանգն ընդ հուպ պատրաստուելով Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցուի։

Անդլիական արտասովոր պատուիրակ Սըր Ուոլտի նախընթաց օրը շնորհաւորական այցելութիւն մը տուաւ Առեւարական և Երկրագործական նախարար Հաղագ փաշայի։

Սոֆէն կը ծանուցանէ թէ Կավրիէլ փաշա երէկ պատիւ ունեցեր է Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

Բէօթաֆիոյ նախկին կառավարիչ Մրինիպ փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, մեռաւ։

Այսրնի նորընտիր կուսակալ Բիֆաթ փաշա երէկ Սամսէն մայրաքաղաքէ ժամանեց Մէսաժերիի շոգենաւով։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Դերմանացի գործարանատէր Պ. Թալքէթ՝ Լայբցիկի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս անուանուած է։

Նոյնպէս կը ծանուցուի թէ Բօնչայի հիւպատոս Իմին էֆֆենտի՝ Լանտրայի օսմանեան ընդհ. հիւպատոս պիտի անուանի։

Մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատան նորընտիր առաջին քարտուղար Պ. Հայտէլ, երէկ մայրաքաղաքս հասնելով իւր պաշտօնին ձեռնարկեց։

Թուէն կը ծանուցանէ թէ Դեսպանաց վերջին դումարման մէջ որուած որոշումն, իտալական դեսպանատան առաջին քարտուղարին միջոցաւ հաղորդուեր է Բ. Դրան։ Այդ որոշման համաձայն, ինչպէս արդէն ծանուցուած է մեծ տէրութիւնք պարտաւորեալ Պուլկարաց ներկայ ընթացքն և հաստատելով որ Բ. Դուռն իբրեւ գերիշխան պետութիւն շարժի այս ինդրոյն մէջ, կը յայտնեն թէ բոլոր տէրութեանց ստորագրած Դաշնադրութեան հակառակող որ և է պարագայ անշուշտ պիտի արդիւնի և թէ ամեն ջանք ի գործ պիտի դրուի Պէրլինի Դաշնադրոյն տրամադրութիւնքն անվթար պահելու համար։

Կրթական նախարար Մինիֆի փաշա երէկ իւր օրինական քարտէնեան լրացնելով, ուղղակի Կայս. պալատը դնաց և իւր շնորհակալութիւնները մատոյց առ Վեհ. Սուլթան։ Ապա իւր պաշտօնատեղին երթալով, գործի ձեռնարկեց։

Բաբերդի կառավարիչ Եուսուֆ փաշա երկամեայ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

Հէֆէֆէ կը ծանուցանէ թէ Պորոյ պատժական ատեան ընդհ. դատախազը տեղեկանալով որ մայրաքաղաքիս սեղանաւորաց ժողովը, մէն մի սեղանաւորի առած երաշխաւորագրերուն վրայ՝ փոխանակ ըստ օրինի 10 ղրուշի, 20 փարանոց թղթադրօշմ փակցնելու վրայ է, որոշեց օրինաց տրամադրութեան համեմատ տուդանք առնել, և այս մասին նախնական քննութիւնք կատարուելու վրայ են։

Էֆէֆէ, շաբաթական տեսութեան մը մէջ հետեւեալ տողերը կը դրէ դեսպանական վերջին դումարման առթիւ։

Օրուան ինդիրն ամբողջ անցեալ շաբաթ նոյն վիճակին մէջ մնալէ դատոյ, մեծ քայլ մ'առաւ այժմ, վասն զի տէրութեանց դեսպանք վերոյիշեալ իրենց նիստերը զրոս ընդհատած էին։

Այս երրորդ նստին մէջ՝ որ վերջինը կը կարծուի՝ դեսպանք համաձայնած են իմասին խմբագրութեան այն ծանուցագրոյն զոր պիտի տան ի պատասխանի Բ. Դրան բողոքագրոյն։ Այս ծանուցագիր՝ հաւաքական կերպով կրկնելով այն մերժումը որ արտայայտուած է արդէն մեծ տէրութեանց կողմէ Պէրլինի Դաշնագրոյն բռնադրման նկատմամբ, ապատ կը թողու զԲուլգարիա հարկ դատած միջոցները ձեռք առնուլ իւր շահուց պաշտպանութեան համար։

Այս կերպով Թուրքիա ինք իսկ դատաւոր կարգուելով իւր շահերը լաւագոյն եղանակաւ պաշտպանելու, կը լուծուին այն ամեն խնդիրներ որք յարակից են պուլկարական կենցաղոյն։ Կայս. կառավարութիւնք մինչեւ ցարդ հաստատակամ և ազդու հանդիսացաւ իւր կողմէ առաջարկեալ միջոցներու ընտրութեան մէջ։ Այս ըսել չէ թէ իւր այժմեան աշխարհավարութեան նպատակը չէ խաղաղութիւնը պահպանել յԱրեւելեան Ռումէլի, առանց սակայն Կայսրութեան կենսական շահերը վտանգելու։ Ասոր համար, հարկ է լրջութեամբ կշռել պարագայից հետեւանքն, ըմբռնել իրաց ճշմարիտ յարաբերութիւններն, ջանալով կարելի եղած սահմանին մէջ նոր կացութեան պահանջումներն հաճայնեցնել Պէրլինի Դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց տրամադրութեան հետ։

[illegible] Վարչութեան, ուղղեալ առողջապահական կոչմանաց, հոկտ. 2/14 թուով։

Առողջապահական խորհուրդը նկատելով որ հնտախտն հետզհետէ կը նուազի, որոշեց որ Սպանիայէն, Ճիբրալթարէն, Ֆրանսայէն, Բարսիքայէն և Իտալիայէն եկող նաւուց քարանթիթինան տան օրուան իլուցուի փոխանակ տասներկու օրուան։

Այն նաւեր ոք վերոյիշեալ երկիրներու նաւահանգիստներէն օսմանեան նաւահանգիստ մը կը հասնին, իրենց քարանթինան լրացուցած լինելով ուրիշ նաւահանգստի մը մէջ որ զերծ է հիւանդութենէ, մաքուր անցագիր կ'ստանան, յետ բժշկական քննութեան, եթէ վարակեալ նաւահանգիստէն իրենց մեկնման վրայ քսանչորս օրուան միջոց մ'անցած է։

Այժմ քարանթինա սպասող նաւերն ևս պիտի օգտին այս տնօրինութենէն։

Ամերիկեան Տրիպոլոյ պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Իմթիազի առաջին Միտալ տրուած է Դանգին կուսակալ Ահմէտ Բասիմ փաշայի, և Իմթիազի արծաթ Միտալ՝ տեղւոյն զինուորական հրամանատար Հիբրիգ Մէհմէտ Զէքի փաշայի։

Ֆոր ռէ Պոֆիրի Վառնայի թղթակիցն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։

Պատերազմական պատրաստութիւնք առանցնան նման եռանդեամբ չեն կատարուիր։

Հոկտ. 9ին քաղաքիս, Մուսալա թաղին մեծ սրճարանին մէջ Պուլկարք համախմբուած՝ ուրախութեան աղաղակներ կ'արձակէին, որոյ շարժառիթն էր Սոֆիայէն առնուած հեռագիր մը որ կը յայտնէր թէ օսմ. կառավարութիւնն ընդունած է Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի միութիւնն և թէ հետեւաբար խնդիրը պիտի լուծուի խաղաղութեամբ։ Աւելորդ է ըսել թէ լրջախոհ անձինք հաւատ չեն ընծայեր այս մտացածին լուրերուն։

Ամեն օր պահեստի զօրքեր կը հանին Բրավատիէն։ Քաղաքին պահպան զօրքերն ամեն առաւօտ զինուորական կրթութիւններ կը կատարեն։ այս դունդերուն մէջ են կառավարական պաշտօնեայք, վաճառականք, և այլ ամեն դասակարգէ անձինք։

Անցեալ տարի այդեկութի ժամանակ, քաղաքապետութիւնը 70,000 ֆրանք դանձեց կոլուածական և այլ տուրքերէ։ Կը յուսացուի որ այս տարի աւելի լաւ արդիւնք ձեռք բերուի, վասն զի թաղապետական պաշտօնեայք մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան և կ'ստիպեն այդեգործները տուրքերը վճարել, այդեգործներն առայժմ։ եթէ չվճարեն, ոստիկանք բռնութեամբ կարգելուն հնձող վաճառումն, զոյս կը գրուեն ի հաշիւ թաղապետութեան։ Այս կերպով մեծաքանակ դումարներ կը դանձուին ի հաշիւ յետնեալ տրոց։

Երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասած ատոդ տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ, կրսէ Մէֆիէոյ Մուսթաֆա-փաշայի օսմանեան հեծելաղօրաց գնդի հրամանատար Մէհմէտ փաշա հեռագրական թելերը խզել տուեր է իւր բանակատեղէն մինչեւ Արեւելեան Ռումելիի սահմանագլուխն, այսինքն մինչեւ 15 քիլոմեթր երկայնութիւն տեղ։

Այս զգուշական միջոց ձեռք առնուեր է թիոլ չտալու համար որ օսմանեան յառաջապահ գունդերու շարժումներն իմացուին Փիլիպէի մէջ։

Դարձեալ Ադրիանուպոլսէն կը գրեն նոյն լրագրոյն։

Ադրիանուպոլսոյ զինուորական իշխանութիւնք Բարարճի կալուածատերոց դիմելով, խնդրեցին որ կառավարութեան տրամադրութեան ներքեւ դնեն իրենց ձիերն։ Այս շէնքեր բոլորն ալ կը պատկանին օտար հպատակաց որք մեծ յոժարութեամբ կընդունին այս առաջարկը։

Փիլիպէ ռազմական կառավարութիւնն այն ստիճան գրամական նեղութեան մէջ կը գտնուի որ բանակին պետրդն ապառիկ կը դնէ։

Գոսոֆայի նահանգէն զօրք կը զբրկուին պէպ ի սահմանագլուխը։ Թէպէտ զոյց մը կը շրջէր թէ զինուորական հրամանատար Վէյսէլ փաշա Ոէլանիկի ճանրով մայրաքաղաքս պիտի դայ, բայց Ն. Վեհութիւն Բրիզրէնա գնացեր է ուր զինուորաց առաքումը փութացնելու համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնելու պաշտօն ունի։

Սոֆիայէն, հոկտ. 2 թուով.

Պուլկարական շարժման կեդրոնը կը դտնուի ի Փիլիպէ և ասա տեղի ունեցածներն երկրորդական կարեւորութիւն մը միայն ունին։

Սեպտեմբեր 18ի ապստամբութիւնը միայ քնդադատութեան առարկայ է, և Արեւելեան Ռումելիին հետզհետէ հասած ցաւալի լրոց վրայ, կը հաստատուի այն կարծիք թէ ազատական կուսակցութիւնը մեծ յանցանք մը գործեց որոյ հետեւանքները պիտի կրէ։ Բարձրատիճան անձ մը շատ լաւ հաստատեց ինձ թէ՝ Պ. Քարավէլոֆ և ընկերք ուրիշ բան չեն ըրած բայց եթէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ գործիք եղած։ Ալէքսանդր իշխանը պիտի ըմբռնէ զայս, բայց ոչինչ պիտի կրնայ ընել յեղափոխական այս հոսանքին դէմ որ կը մղէ զինքն ակամայ, այս յիմարական ձեռնարկի մէջ։

Հաստատուած է այժմ թէ Պուլկարիոյ նախարարապետն համոզուած էր թէ Ալէքսանդր իշխանը Վառնայի մէջ պիտի մերժէր Տօքթ. Սթրանսքիի և զինուորական իշխանութեանց հրաւէրն։ Կ'երևի թէ ամեն միջոցներ ձեռք առնուած էին իշխանն անմիջապէս գահընկեց հրատարակելու համար։ Սակայն Իշխանն ի դերեւ հանեց այս յատակագիծն, հաստատամտութեամբ Փիլիպէ երթալով։

Դուցէ չէք գիտեր թէ Պ. Քարավէլոֆի մարդոց մին – Փիլիպէի կուսակալութեան նախկին պաշտօնատար մը՝ որ այժմ կարեւոր պաշտօնի մը կոչուած է Վառնայի և Ռուսճուքի միջեւ – Միութեան հռչակուելէն առաջ Կ. Պոլսէն անցած է։ Կը հաւատուի թէ այդ պատգամաւորը ծածուկ պաշտօն մ'ունէր Պուլկարիոյ ապագայ գահուն թեկնածու անձի մը մօտ։

(Մէֆիէոյ)

Փիլիպէէն կը գրեն առ Բելգիէնէ Բոլեթինէ։

Երէկ (6 հոկտ.) քաղաքս հասան գունդ մը կամաւորք որք պուլկարո-մակեդոնական սահմանագլխէն կուգային։ Այս բան հետեւանք է այն խիստ հրամանաց զոր Արեւանոր իշխանն իւր թիկնապահաց միջոցաւ հաղորդեց սահմանագլխոց իշխանութեանց, հանրային ապահովութեան պահպանման համար։ Դեռ կամաւորաց նորանոր գունդեր կ'սպասուին Սամաքովէն, Տուպնիշայէն և Բէսսարէնտիէն, որք իշխանին հրամանաւ Փիլիպէ պիտի վերադառնան։

Հէֆէֆէի Ադրիանուպոլսոյ մասնաւոր թղթակիցն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ սեպտ. 30 թուով։

Արեւելեան Ռումելիի մէջ Պուլկարք տեսնելով իրենց ձեռնարկած գործին անյաջողութիւնը, շատ ցաւալի և տարտամ վիճակի մէջ կը դտնուին։ Մեծագոյն ժան անհամբեր կ'սպասէ օսմանեան զօրաց յԱրեւելեան Ռումելի մտնելուն, որովհետեւ կը յուսայ թէ այսպէսով իրենց վիճակը պիտի բարւոքի և պիտի կրնան հանգիստ ապրիլ։ Կը փափաքին որ դարձեալ Օսմանեան իշխանութեան ներքեւ մտնեն, զոր օրում այս պաշտօնեալ վիճակ ամենադող կ'ազդէ իրենց և թէպէտ այս փափաքն յայտնապէս չեն կրնար խոստովանիլ, բայց գաղտնաբար իրարու կը հաղորդեն։ Այս տեղեկութիւնները քաղած եմ Արեւելեան Ռումելիէն եկող արժանահաւատ անձերէ։

Հռոմաբ լերան խլամբ խլած են ամեն յարարերութիւն Արեւելեան Ռումելիի հետ և իրենց սահմանագլուխը կ'ամրացնեն։ Նոյնպէս ծանուցած են թէ երբէք չպիտի համակերպին Արեւելեան Ռումելիի առժամեայ կառավարութեան ոՀ է հրամանին և իրենց այս կարգադրութիւնը Բ. Դրան հաղորդելու համար յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկած են յԱդրիանուպոլիս։

Թաշլիի Ադրիանուպոլսոյ մասնաւոր թղթակիցն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։

Արեւելեան Ռումելիէ առնուած լուրերէ կը տեղեկանանք որ Պուլկարք կը կեղծեն տեղւոյն իսլամ և յոյն ժողովուրդն և մեծագումար տուրքեր կը պահանջեն զոր կառնեն բռնութեամբ։

Տեսնելով որ ներկայ պարագայք իրենց համար նպաստաւոր եղք մը չպիտի ունենան, Պուլկարք շատաց և տարտամ վիճակի մէջ կը գտնուին։

Արեւելեան Ռումելիի մէջ ձմեռն սկսաւ և անձրեւք կը տեղան։ Պուլկար ապատամբք ոՀչ ուտեստ օնին և ոՀչ հագուստ, որով իրենց առողջական վիճակը շատ ցաւալի լինիլ կ'երևի։ Ալէքսանդր իշխանը միշտ Փիլիպէ կը գտնուի։

Այս օրերս, Պուլկարի և յունական Ռէպրիսլօ քաղաքի պատերուն վրայ հետեւեալ պաշտօնական ազդը փակցուած է։

Թ. 280.—Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ, Իշխանին ներկայացուցչին կողմէ առնուած պաշտօնական տեղեկութեանց համեմատ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է սկզբանէ ընդունիլ հարաւային Պուլկարիոյ միացումն ընդ հիւսիսային Պուլկարիոյ, ընդ իշխանութեամբ Բարձր. Ալէքսանդր Ա.։

Ռէպրիսլ, 25 սեպտ. 1885

Սարդ. Քաղաքապետ Ա. ԹՈՄԱ.

Քարտուղար Տ. ԲՐԻՍՔՈՖ

Բիւնթնդրնաբելիի թղթակիցն հրատարակելով այս յայտարարութեան պատճէնը, կը յարէ թէ Ռէպրիսլի քաղաքապետը 18 ժամ յապաղեր է առնոր հրատարակութիւնն և թէ բռնութեամբ միայն փակցուներ տուեր է զայն պատերուն վրայ։

Ալի Նիզամի փաշայի որդի Օսման պէյ որ պուլկարական վերջին դէպքերու միջոցին Փիլիպէ կը գտնուէր, արտաքսութիւն ստացեր է մայրաքաղաքս դառնալու։

Սոֆիէի Ադրիանուպոլսոյ թղթակիցը սեպտ. 30 թուով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ զոր քաղած է օր մ'առաջ Արեւելեան Ռումելիէն եկող մէկ իսլամ և երիս հրեայ ուղեւորներէ։

Արեւելեան Ռումելիի մէջ ստակի նուազութիւնն այն ստիճանի հասած է, որ պուլկարք ստիպուած են դոմակ անունով տեսակ մը թղթադրամ շրջաբերութեան հանել եւ բռնի առեւտուր կրնեն այդ տոմակներով։ Պուլկար զինուորք գրեթէ բոկոտն կը շրջին, որովհետեւ կօշիկ դնելու համար դրամ չկայ։ Ամեն զինուորի համար օրական հարիւր տրամ հաց կը տրուի որ անբաւական է պուլկար մը կշտացնելու և այս պատճառաւ անկարգութիւնք տեղի կունենան։ Ի բաց առեալ ուրիշ ազգերը, մի միայն պուլկարաց մէն մի տուն պարտին 3 ոՀչար և 30 օրիա ալիւր տալ։ Պուլկարաց զէնքերն են շաքէյի և ռուսաց հին թուքուլ կոչուած հրացաններ։ ռազմամթերք կը պակսին և պուլկարք ադէն սկսած են մտատանջութեան մէջ ինալ, մտածելով որ եթէ ի պահանջել հարկին զէնք գործածելու ստիպուին, անկարող պիտի լինին։

Ադէքատդր իշխանն իւր զինուորական ոյժերը դէպ ի Հարմանլը կը կենդրոնացնէ։ պուլկարք յուսահատած են տեսնելով որ չպիտի կարենան օսմանեան զօրաց դիմադրել։

Հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մավրոմատի՝ որ իւր պաշտօնին վերաբերեալ գործոց պատճառաւ Ադէնէն գնացած էր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Աւստրիոյ Էլիզապէթ Կայսրուհին անցեալ շաբաթ ի Բաթրան հասնելէ Մէյրամ շրջեցնելով։ Ն. Վեհափառութիւն քաղաքն հասեր է բարձրագոյն ծպտեալ կերպարանօք զոր կոչեցնել իւր ամբողջ ուղեւորութեան ընթացքին։ Կայսրուհին կիրակի օրն աղօթքն կ'սպասուէր։

Հանգուցեալ Մահմուտ Նէդիմ փաշայի փեսայ Թէվֆիք պէյ նախապէս յայտարարած է երեր առ որ անկ թէ իւր անէրն ո՛ւ և է ժառանգութիւն չէ թողած իրեն։ Թէպէտ կրնի թէ հանգուցելոյն թիթերուն մէջ վերջիս կտակ մը երեւան եկեր է որով Մահմուտ փաշա կը յայտարարէ թէ 7–800 հազար ոսկւոյ գումար մը թողու իւր փեսին։ Այս յայտնութեան վրայ, ձեռնէաս իշխանութիւնը քննութեան ձեռնարկեր է։

Այս օրերս մայրաքաղաքս եկած են քանի մը գերմանացի սպայ որք իրենց կառավարութեան կողմէ պիտի քննեն Պէրտանի նորահնար ծովառաջիքն, տեսնելու համար թէ Գերմանիոյ մէջ հաՀրկ է ընդունիլ այդ գրութիւն։

Լ– Թ–ի մէջ կը կարդանք։

Ամէն առաջ կայսերական հրամանաւ արտօնութիւն շնորհուած էր Ք. Ք. Ճիրոլի և Հանսոնի՝ Սուլթան-Զայիրի ոսկեբորակի հանքաց շահագործման համար, սակայն անմատնօրեն պատճառներով չէր գործադրուած կայսերական հրամանն։

Բարձր. Բեռամիզ փաշա հարկ պատճառի անցած, հրամայեց ձեռնհասի խանութիւնն անմիջապէս գործադրել կայսերական հրամանի տրամադրութիւնքն։ պէտք եղած արտօնագիրն յանձնելով Պ. Պ. Ճիրոլի և Հանսոնի յիշեալ հանքաց շահագործման համար, որպէս զի վերոյիշեալ տեսութիւնք որք ընդհատուած էին բաւական ժամանակէ հետէ, բացում ինչ պատճառելով արտօնատերաց և միանգամայն թշուառութեան մատնելով այդ հանքաց մէջ աշխատող տեղացի գործաւորներուն։

Ցիշեալ պարոնայք երբ ստացան հրամանն որով արտօնութիւն կ'տրուէր իրենց տրամաբելու 4000 տարկաս ոսկեբորակ զոր հանած կին Սուլթան Զայիրի հանքերէն, անմիջապէս հատուցին իրենց սահմանեալ տուրքը, միանգամայն 650 ոսկւոյ գումար մը նուիրելով Վեհ. Սուլթանի կողմէ հատատատեալ թոյրք վարժարանաց որք առևտրական և երկրագործական նախարարութեան հսկողութեան ներքեւ կը գտնուին։

Սեպտեմբերի պաշտօնական լրագրոյն մէջ հրատարակեալ վիճակագրական տեղեկագրէ մը կերևի թէ գեաւանի կալուածական և զինուորական տուրքն՝ որ 1301 տարւոյ մէջ 1,771,464 ղրուշ եղած. էր, 1302 տարւոյ մէջ մինչեւ 2,417,800 ղրուշի բարձրացած է։

Այս 646,340 ղրուշի առաւելութիւնն յառաջ եկած է գլխաւորապէս վերջին մարդահամարի առթիւ պատրաստուած ցուցակներէն։

Սեպտեմբերը ամսոյ մէջ Թողեալ հաստիքից վարչութեան հասոյթք ժամաւոր հաշուով մը 162,637 օսմ. ոսկւոյ կ'հասնին։ Այս գումարի մէջ են Արեւելեան Ռումելիի կողմէ վճարեալ տարին՝ 15,416 ոսկի. և Ծխախոտի Բիւմիի կողմէ վճարեալ 62,500 ոսկին։ 1884 տարւոյ սեպտեմբերի հասոյթք եղած էին 162 497 ոսկի։

ՀԵՌԱԳՐԱՅԻՆ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՍԵՐԲԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պուլկրատ, 13 հոկտ.

Պուլկարիոյ հետ Սերբիոյ յարաբերութիւնք գէշ երևւոյթ մը ստացան, որովհետեւ սահմանագլխին վրայ մերձակայեալ սերբ զաղթականներու վրայէն երեւանեալ թուղթեր, որք ցնցացուցանեն Սերբիոյ դէմ Պուլկարիոյ Նախարարապետ Պ. Քարավէլոֆի մեքենայութիւնները։

Պուլկարաց այս մեքենայութիւնք ընդհանուր զայրոյթ կը պատճառեն Սերբիոյ մէջ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԴԻՐՔԸ

Աթէնք, 13 հոկտ.

Կը հաստատուի թէ ծովային նախարարն հրաժարական տուած է իւր պաշտօնակցաց

հետ անհամաձայնութեան պատճառաւ։ Կը կարծուի թէ Վլադիմիր ծովակալը նեռ պիտի յաջորդէ։

ԻՐԱՑ ՆԱԽԿԻՆ ՎԻՃԱԿԻՆ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Աթէնք, 13 հոկտ.

Զրոյց կայ թէ Ռուսիա նախաձեռնած կը համարի իրաց նախկին վիճակին վերահաստատումն ի Ռուսիա։

Բարիզ, 13 հոկտ.

Վիէննայէ, Պերլինէ և Բեռլսպուրկէ եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ երեք Կայսերք մտադիր են իրաց նախկին վիճակը վերահաստատել ի Ռուսիա։

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ, 14 սեպտ.

Պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պ. տը Ֆրէյսինէ (Երբեմն Թափ Թրթաւկին ի Ռուսահայաստան) անուանեալ է Ֆրանսական դեսպան ի Պուքրէշ, և Բէ. վէրսօ մարքիզը՝ Ֆրանսական պատուիրակ Դանուբի միջազգային Ցանձնախմբին։

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոն, 14 հոկտ.

Լորտ Սալզպերի երէկ ճառ մ'արտասանելով, ծանոց թէ ընդհանուր ընտրութիւնք տեղի պիտի ունենան դէպ ի 17 Նոյեմբերի։

ԱԺԱՆՆՍ ՌՈՒՍԻԱՅԻ

Լոնտոն, 14 հոկտ.

Թայմզ կ'ըսէ թէ Ռուսիա կը պահանջէ իրաց նախկին վիճակին վերահաստատումն ի Ռուսիայի։ Այս կերպ կարգադրութիւնմը, կ'ըսէ Ռուսիա, միակ միջոցն է ի դերեւ հանելու Սերպիոյ և Յունաստանի յաւակնութիւններն և խաղաղութիւնն ապահովելու Պալքանեան թերակղզւոյն մէջ։

Թայմզ լուրեր կը ստանայ ծանուցանող թէ Ռուսիա զօրք կը համախմբէ Պեսարապիոյ մէջ։

Բարիզ, 14 հոկտ.

Կը հաստատեն թէ, Թուրքիոյ կողմէ եղած դիտողութեանց վրայ, գեսպանաց ծանուցագիրը կարեւոր բարեփոխումներ կը բերէլն ետքը միայն պիտի ներկայացուի Բ. Դրան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՂԱՒԱԹԻՈՑ ՊՈՐԱՍ

Ղալաթիա, 3 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

9 ամիս Լիմասոլի վրայ պանքայի)	108 7/8
3 » » » (վճարման)	108 1/2
3 » Բարիզի » (պանքայի)	23 15
3 » » » (վճարման)	23 25

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԹԹԻՆՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

	Գներկան
Երէկ երկու գոց. (Միաց. D. 06 ի Գ. կ.	14 13
Գօրգային գոցուածէն վերջը »	14 32
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուելուս. »	14 30
Բարձրագոյն գին »	14 38
Նուազագոյն »	14 30
Կէս օրին	14 37
Փոխառութիւն 1858) A. 06 ի Գ. կ.	24
» 1862)	
» 1860)	
» 1863) B. » » »	14 30
» 1872)	
» 1863)	
» 1869) C. » »	14 28
» 1873)	

ԻՆԼԻՖԻԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուելուս	69 25
Այս առաւ. բացուելուս Գ. կ.	69 30
Կէս օրին	70 5

ԲԱՆԿԵՆՏՈՒՄՈՒ

Ասիէթէ ժէնէրալ Գ. կ. Ադր. Լ.	3 5
Քրէտիթ ժէնէրալ » » Օսմ. »	6
Պանք տը Ֆրանս » » » »	—
Սօս. Շանժ է վիլեր » » » »	—
Թրամուէյ » » » »	277 1/2
Բուժէլիի երկաթուղի ... ֆր.	34
Օպիկասիօն տը Բրիտիթէ »	—
Բանքնէթուզթ Լաւրիսմի »	58

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
0 Քրանչոց	»	87 34
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Բօշ Խէբերիալ	»	90 45
Քրիմից	»	51 10
Ռուսական թղթագրամ	»	9 22
» արծաթ	»	89 20
Ֆիորին	»	8 32
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 2
Վիէննայ	»	102 30
Լիմասոլ	»	102 25
Մէթալիք	»	97 30
Գլինն	»	—
Թրթաղրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐԱՍ

Լոնտոն, 14 Հոկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 15 երեկ.

Անգլ. քօնսոլիտ	100
Օսմ. » Սերի Դ. բացուելուս	13 7/16
» » » գոցուելուս	13 9/16
» » » Ա.	24 1/2
» » » Բ.	14 1/4
» » » Գ.	13 1/2
Օթոման 1871	64 1/4
Փոխառութիւն 1877	76 (*)
Պանք Օթոման	9 1/8
Ռուսական փոխառ. 1873	93 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ինլիֆիէ)	63 5/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	86 3/8
Տայրա Սանիէ	69 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Բաչիլա)	86 1/2
Հունգարական պարտատոմսք 4 0/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 14 Հոկտեմբեր, ժամ 4 երեկ.

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 15
Օսմանեան երկաթուղի	17

Բարիզ, 14 Հոկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկ.

Իրանական Ռանթ 4 1/2 0/0	108 45
» » 3 0/0	79 02 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտ Սերի Դ. բացուելուս	13 52 1/2
» » » գոցուելուս	13 65
» » Սերի Բ.	— —
» » Գ.	13 62 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	34 50
» Բէտիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	481 25
Գրեթի Լիոնէ	518 75
» Ֆոնսիէ	1267 50
Բաժնեսմաս Լիոնի	1230
Սուէզի ջրանցք	1970
Ռուսական 5 0/0 1871ի	99
Իտալական Ռանթ	94 40
Եգիպտական միացեալ	321 25
Իսպանական (արտաքին)	56 1/4
Բրիտանական թուղթ	337 50
3 0/0 Հէլլենական	283 75
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 22 1/2

ԲԱՐԻԶ ԹԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 14 Հոկտեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	108 55
Օսմանեան քօնսոլիտ Սերի Դ	13 75
Եգիպտական	322 50

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻՆ, 2 հոկտ. (Ն. Տ.)

Աբէ. Մամլ Մեծ. Խմբագիրը Ճերէրեէ Շաբէնէ լրագրոյն մէջ հրատարակած նամակաւ՝ որոյ վրայ իմ ուշադրութիւնս հրաւիրեց բարեկամներէս մին, կը նկրտի այնպես ներկայացնել Զմիւռնիոյ հայ հասարակութիւն, իբր թէ նոքա բոլորովին համաձիւ և համախոհ լլնէին իրեն հետ Գաւառ. ժողովոյ արտադրած հռչակաւոր Բողոքագրոյն նկատմամբ, և եթէ նոցին դէմ բողոքողներ կը գտնուին, այն ևս մի քանի «կենդանակերպ» երիտասարդներու գործն է եղեր։

Այսօրինակ արտայայտութեան առջեւ լռելը խոհեմութիւն պիտի համարէինք, փափաքելով մանաւանդ որ այս խնդիր բոլորովին վերջացած լլնէր։ այլ ըստ որում Մեծ. Նամակագիրն իւր բոլոր զայրոյթն Աբէ-եէի վրայ կը ժայթքէ, իբր թէ նոցա լրագիրն իւր կողմանէ սուտ հրատարակութիւններ բրած լլնէր։ հետեւեալ պատուոյ պարտք մը կը ծանրանայ մեր վրայ այս տողերը գրելու, քանի որ մեզ ևս յիշեալ լրագրին տեղեկութիւններ հաղորդած էինք, և չեմն կրնար տանիլ որ մեր գրութիւններն ամենախոր տարակուսանաց ենթարկին։

Արդ, քաղաքիս ուշիմ և խօրհող ազգայնոց կարծեաց թարգման հանդիսացած լինել կը հաւատամք՝ հրատարակելով թէ Աբէ. Մամլ Մեծ. Խմբագրոյն յայտարարութիւնները ճշմարտութենէ բոլորովին հեռի են, և թէ ստոյգ և ճշմարիտ է որ Զմիւռնիոյ մեր ազգայնոց ստուար մասը, չըսեմք բոլոր հասարակութիւնն, համակարծիք չլլնէլ զատ՝ թէ՝ ընկերական և թէ՝ ընտանեկան ակումներու մէջ տհաճութեան և գանգատանաց ցոյցեր տուած է նոյն Բողոքագրոյն դէմ, որոցմէ ոմանք ի մասնաւորի յատուկ նամակաւ նոյն Բողոքագրոյն նըկատմամբ իրենց տհաճութիւնն ու անհամաձայնութիւնն յայտնած են որոց որ անկ է ի Կ. Պոլիս։

Բայց Աբէ. Մամլ Մեծ. Խմբագրոյն հետ այս խնդրոյն վրայ լրջօրէն տրամաբանելն ներկայ պարագայիս մէջ անկարելի կը թուի։ Քանզի նա՝ այս անակնկալ հարուածին տակ —Մակար Սրբազանի կաթողիկոսութեան ընտրութիւնը—կարծես՝ լի ամենամեծ ակնկալութեամբը տհաղին դատ մը կորսնցուցած անձի մը պէս խիստ գրգռեալ հիւանդացած կ'երեւի։ Օրինաւորութիւն, չափաւորութիւն, մանրոյ ազատութիւն, այս ամենն՝ որոց համար կը հաւատայինք թէ նա ցարդ սխրեան կանգնած էր, ոչինչ նշանակութիւն ունին իրեն համար ներկայ պարագայիս մէջ։ Հետեւաբար, անոնք որ իրեն պէս չեն խորհիր կաթողիկոսական խնդրոյ նկատմամբ՝ են «վատագի, ազգակործան, կենդանակերպ, շահամոլ, երկդիմի, ստրուկ, Մեհրուժան, Վասակ, ազգադաւ, ժեղուիթի միժած, Խաչագող», եւայլն (*)։

Երբ քաղաքակիրթ անձ մը ընկերական կենաց մէջ հոգ ունի սովորաբար իւր խօսակցութիւնն ու բառերու արտայայտութիւններն կշռելու և չափաւորելու, որչա՛փ տաւել երբ հրապարակաւ կը խօսի։ Մեր բաղմահմուտ քաղաքացւոյն ընթացքը բոլորովին զարմանալի կը թուի մեզ, և չեմք կրնար մեր համակրական ցաւը չը յայտնել ներկայ պարագայիս մէջ։ Ուրեմն, թողլով որ նա իւր մտաց այս հիւանդոտ կացութեան մէջ ժամանակ մը հանդարտի՝ մինչեւ որ իւր գաղափարներն իրենց բնական պարզութիւնն և լրմտութիւնն ստանան, դառնանք բուն խնդրոյն։—

Մեծ. Մասուրեան կը յայտարարէ թէ մեր ազգային Եկեղեցւոյ իրաւանց բռնաբարումն եղած է, և հարկ է ազգովին բողոքել Ռուսիոյ Կայսեր որոշման դէմ Մակար Սրբազանի իբրեւ Կաթողիկոս նշանակման համար։

Մասնաւոր անձ մը, ազգ մը, հասարակութիւն մը, որչափ իսկ համեստ իւր ընկերական ու քաղաքական կացութիւն, պարտի բողոքել երբ իրապէս իւր իրաւունքներն կը բռնաբարեն, և երբ տեղի իսկ տալ կը ստիպուի բուռն զօրութեան առջեւ, չէ ինչ ցոյժ, բաւ է որ նա բողոք բարձաւ ի պաշտպանութիւն իւր իրաւանց։ Այս ըստ կրնքան վրայ կատարելապէս կը համաձայնինք։—Բայց ներկայ պարագայիս մէջ՝ թողլով մեկուսի այն խնդիր թէ իրապէս մեր ազգային Եկեղեցւոյ իրաւանց բռնաբարումն եղա՞ծ է թէ ոչ, —քանզի կը հաստատեն թէ Ռուսիոյ Կայսրն իւր երկրին օրենսդոց համեմատ իւր իրաւասութիւնն իգործադրած է միայն, — կ'ըսենք թէ Զմիւռնիոյ Գաւառական ժողովոյ բողոքագիրն և բրած որոշումներն անտեղի և ապօրինաւոր էին։ Լուսութեամբ կ'անցնինք այն կէսն թէ յիշեալ ժողովն իւր պահանջուած կարեւոր պայմաններն ունէ՞ր։ կ'ուզենք խնամալ թէ Գաւառական ժողովի մի իրաւասութիւն ունէ՞ և կրնա՞յ արգարանալ ազգային այսպիսի կարեւոր և ծանր խնդիրներու մէջ դիւանական այնպիսի բարձր ձեւերով —որ կը ցաւիմք ըսելու թէ օտար ազգաց բրքիչն շարժեցին— իւրովի պատգամներ արձակել և որոշումներ ընել։ յայտարարելով թէ չպիտի ճանաչէ բնաւ Զմակար Սրբազան իբրեւ Կաթողիկոս, և ամէն յարաբերութիւն պիտի դադրեցնէ Էջմիածնի հետ, եւ ի վերոյ կը յաւելու թէ կ'ուզղէ իւր այս բողոք առ Կեդր. Ազգ. Վարչութիւն ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։

Ինչ հակասութիւն։ Եթէ Կեդր. Ազգ. Վարչութեան իրաւասութեան կը պատկանի այսպիսի կարեւոր խնդիրներու վերաբերութեամբ պարտ ու պատշաճն տնօրինել, Գաւառական ժողովներն կրնա՞ն արդարանալ իւրովի կանխաւ որոշումներ ընելով և պատգամներ արձակելով։ Ըստ մեր տեսութեան, Զմիւռնիոյ Գաւառական ժողովն կրնար ամենայն ազատութեամբ իւր ցաւն յայտնել և բողոքել իսկ, և իւր տեսութիւններն ու կարծիքներն կեդր. Ազգ. Վարչութեան ներկայացնելով՝ նորա իրաւասութեան թողու։ պատշաճ ու պատշաճն տնօրինելի ի պաշտպանութիւն ազգային իրաւանց։

Այս մեր գրութիւնը լրացնելէ առաջ, որ մեր վերջինն պիտի լլնի, մի քանի խօսք ևս Աբէ-եէի յարաբերութեամբ կ'ուզենք խօսիլ, թէպէտեւ նոյն լրագիր մեր ջատագովութեան չկարօտիր բնաւ։ եթէ խաղաղասէր և հանգարտ ոգւով քննենք կացութիւնն, պիտի գտնենք որ Աբէ-եէ ճշդրիտ ուղղութեան հետեւեցաւ ցարդ։ Երբ քաղաքիս Ս. Առաքելոցն, որուն միշտ ամեն յարգանք կը պարտաւորիմք, Կաթողիկոս ընտրուեցաւ, Աբէ-եէ, որոյ ընտրելին Ամենայրիմեան Սրբազանն էր, իսկոյն ճանաչեց եղելութիւնը, և որչափ մեր յիշողութիւնն կը ներէ, վանի մեր ազգայնոց չափաւորութեան հրաւէր կարդաց խաղաղելու և ընդունելու եղելութիւնը։

Այսպէս ևս, Մակար Սրբազանի Կաթողիկոս ընտրուելուն ասթիւ կը յիշենք այն յօդուածն Աբէ-եէի, որ կ'սկսէր «Բնականաբար դժգոհ ենք» խօսքովը։ Բայց հետզհետէ լրացած եղելութեանց առջեւ ոչինչ կրընար ընել եթէ ոչ՝ ճանաչել Մակար Սրբազանն իբրեւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց։ Լոնտոնի Թայմզն այսպիսի պարագայի մէջ ուրիշ կերպիւ չպիտի վարուէր, հապա՝ իւր անուան համեմատ՝ ժամանակին և օրուան պարագայից վրայ պիտի ուղղէր իւր քաղաքականութիւնն։ Ինչպէս նաև մեր Կեդր. Ազգ. Վարչութիւնն չպիտի կարենայ ուրիշ ուղղութիւն առնուլ, և ըստ մեր խոնարհ տեսութեան ֆիւր արժանապատուութիւնն կը հարկադրէ զինքն վաղ ուրեմն եղելութիւնն ճանաչել և ընդունիլ՝ խոնարհ ուղղած մի մասուցանելով Ռուսիոյ Կայսեր յանուն հայոյ ազգին, խնդրելով Ն. Վեհափառութենէն, որ բարեհաճի հրամայել որպէս զի յասպազային Կաթողիկոսական ընտրութիւնն այնպիսի օրինօք կամ ձեւովք տեղի ունենայ որ Հայ ազգին փափաքանաց և դարաւոր վայելած իրաւանց համապատասխանէ։

Գ. Ց. ԲԱՐԱՔԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՅԵԱՅՔ

ՀԱՅՈՑ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Դ.

ՀՐԱՇԱԼԻ ՈՍԿԷ-ՍՈԽԱԿԸ

Հայոց զրոյցներու ամենասիրելի չարժառիթներէն մին կը համարուի հրաշալի ոսկէ-սոխակը, որ կը համապատասխանէ ռուսական ժար-Պիդեա զրոյցին։ Այս թռչունի հետ կապուած կան բազմաթիւ միջադէպեր որք յոյժ հետաքրքրաշարժ կընեն զրոյցը։

Ժար-Պիդեայի զրոյցը կամ դերմանական գիր էլէնէ ֆէթէ ա'նքան յայտնի են հայ ժողովրդեան, որքան՝ ռուսաց և գերմանաց յայտնի են արդէն։ բազդատութեան համար։ Ներկայենք ասա հայկական զրոյցի մը մի մասն։

Կար չկար, թագաւոր մը կար։ Օրին մէկը կը հրամայէ եկեղեցի մը կառուցանել։ և երբ բոլորովին կը չինեն, կը լմնցնեն ու կը պատրաստուն օծել զայն, յանկարծ ահեղամռունչ հողմ մը կը բարձրանայ և թագաւորն իւր առջեւ կը տեսնէ ծերունի օտարական մ'որ գովելով հանդերձ եկեղեցին չէնքն, այնուամենայնիւ դիտել կուտայ թէ բան մը կը պակսի նմա։ Թագաւորը կը հրամայէ քանդել եկեղեցին և նորէն չինել։ Այս անգամ ևս առաջուան դէպքը պատահեցաւ։ Թագաւորն հրամայեց երրորդ անգամ կառուցանել այնպէս, որ բոլոր աշխարհի վրայ նորա նմանը չը գտնուի։ Սակայն դարձեալ նոյնը պատահեցաւ ինչ որ առաջին երկու անգամները պատահած էին։

Վերջապէս թագաւորը բարկութեամբ օտարականի օձիքէն կը բռնէ և անմիջապէս կը պահանջէ որ յայտնէ թէ ի՞նչ կը պակսի եկեղեցւոյն համար։ —Հրաշալի ոսկէ-սոխակ, կը պատասխանէ օտարականը։ Հոմը բարձրացաւ և օտարականն ալ անյայտացաւ։ Թագաւորը պարտ վերադարձաւ տխրագէմ։ Աբրայորդիքը նշմարեցին թէ հայրերնին վշտի մը ունի և սկսան հարցնել նմա։

—Ի՞նչ բանի վրայ կը խորհիք այդքան, թագաւոր։

—Որդեակք իմ, կը պատասխանէ արքան։ ես ձերացեր եմ արդէն, իսկ մեր եկեղեցիի համար հրաշալի՞ սանէ՞սոխակ մը պէտք է։ ես ի՞նչպէս երթամ ճարեմ զայն։

—Մենք կերթանք և կը գտնենք, կը պատասխանեն որդիքը։

Երեք արքայորդիներն ալ պատրաստութիւն տեսնելով, ճանապարհ ընկան հրաշալի ոսկէ-սոխակ բերելու։ Կ'երթան, կ'երթան և կը հասնին ճանապարհի մը ծայրն որ երեք ճիւղի կը բաժնուի։

Նոցա մօտ կուգայ ծերունի օտարական մը և կը հարցնէ։

—Բարի յաջողութիւն լինի ձեր կ'երթաք այդպէս, ո՛վ արքայորդիք։

—Կ'երթանք հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը ճարելու, կը պատասխանեն երեք եղբայրները։ բայց չգիտենք թէ ուր տեղէն շարունակենք ճանարհս։

—Եթէ ալ կամէն երթաք, բաւ օտարականը, կարելի է վերադառնալ նորէն։ եթէ միջին ճանապարհով, կարելի է վերադառնալ կամ ո՛չ։ իսկ ձախ ճանապարհով գնացողը բնաւ չի վերադառնար և կը կորսուի։

Թագաւորի անդրանիկ որդին՝ ալ միջնեկը՝ միջին՝ իսկ կրտսերը, ձախ ճանապարհով որոշեցին երթալ։ Օտարականը խղճաց կրտսեր արքայորդւոյն վրայ, որովհետեւ այս վերջինս ուղղակի դէպ ի մահ կը դիմէր, ուստի ուսոյց նմա թէ ինչպէս պիտի երթայ և ինչպէս պիտի դանէ հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը։

«Կ'երթաս, ըսաւ օտարականն, և ոսկէ-սոխակի տիրոջ ամրոցէն քիչ մը հեռուն պիտի տեսնես մի գեղակարդուհին ապականած է զայն և ինքը չխմեր նորա ջուրէն, իսկ դուն խմէ ու ըսէ. «օ՜խ, որքա՜ն անուշ է, կարծես անմահութեան ջուր լինի». ապա անցիր գետակէն ու պիտի տեսնես ծաղկանց որոյ մէջ կախարդուհին փուշ ու տատասկ անկած է միայն, դուս քաղէ զայնս, հոտոտէ ու ըսէ «օ՜խ, ո՞րքան հոտաւէտ է, կարծես երկնային ծաղիկ լլնի։» Անցնելով ծաղկանոցէն, պիտի տեսնես որ ճանապարհի մի կողմը կապուած է գայլ մը, իսկ մեւս եսալն՝ ոչխար. տարաշնչն առջեւ խոտ է դրուած, իսկ երկրորդին առջեւ՝ միս։ Դուն վերցուր, խոտը գառան, և միսը գայլի առաջ նետէ։ Ուելի՛ ես չարունակելով ճանապարհդ, պիտի տեսնես ի վերջոյ մեծ դարբաս մը, մի դուռը գոց միւսը բաց։ Դու բաց, փակեալ կէսն, և փակէ բացուածը։ Հարկ է գործադրել այս ամենն դէպ ի քեզ գրաւելու համար կախարդեալ գեղակի, ծաղկանոցի, դարբասի նօթի գայլին ու գառն համակրութիւններն, որպէս զի ոսկէ-սոխակի հետ վերադառնալդ ժամանակ սև է վնաս չպատճառեն քեզ։

Աբրայորդին կը կատարէ օտարականն ծերունիին բոլոր ըսածներն և այսպէսով կը յաջողի հանել մինչեւ ոսկէ-թռչունի տիրոջ օթեւանը։ Կախարդուհին խոր քունով կը քնանար, իսկ սոխակը վանդակի մէջ կախուած կը մնար նորա գլխավերեւն ու իւր հրաշալի դալաղիկներով կը զմայլեցնէր բնութիւնս։ Աբրայորդին առաւ պատգակը, համբոյր մը դրաշմեց աղվկան այտերու վրայ և յետ դարձաւ։

Վերադարձին գտաւ իւր եղբայրներն օրք նախանձելով իրենց կրտսեր եղբօր յաջողութեան վրայ, ձեռքէն խլեցին հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը, զինքն ալ խոր փոսի մը մէջ ձգեցին (մի օրինակի մէջ կը պատմուի թէ աչքերը հանելէ յետոյ փոսը նետեցին զայն) և որսը տարին իրենց հօր՝ Թագաւորին։ Այլ մեծ եղաւ իրենց զարմացում երբ տեսան որ սոխակը չերգեր և կարծես թէ նորա փետուրներու փայլը կորսուած էր բոլորովին։ Թագաւորը չատ բարկացաւ այս բանի վրայ, սակայն ի՞նչ կրնար ընել։

Միւս կողմէ կախարդուհին կը սրանայ սոխակի յափշտակի՛ն ետեւէն, կը հասնի այն երկիրն ուր էր ոսկէ-սոխակը, կը յայտնէ իրեն դէմ հանուած արքայական զօրաց, բանտարկել կուտայ թագաւորն և կը պահանջէ որ յափշտակիչն իւր մօտ բերուի։ Այն ժամանակ կը ներկայանան երկու եղբայրներն, այլ որովհետեւ ապացուցեցաւ որ յափշտակիչներն իրենը չէին, պատժուեցան։ Այս միջոցին հրաշքով մը անդ երեւցաւ կրտսեր արքայորդին։ Կախարդուհին կը ճանչէ բուն յափշտակիչը, կը ներէ նմա իւր յանցանքը։—Բայց ի՞նչ բանի վրայ կը խորհիք այդքան, թագաւոր։

—Որդեակք իմ, կը պատասխանէ արքան։ ես ձերացեր եմ արդէն, իսկ մեր եկեղեցիի համար հրաշալի՞ սանէ՞սոխակ մը պէտք է։ ես ի՞նչպէս երթամ ճարեմ զայն։

—Մենք կերթանք և կը գտնենք, կը պատասխանեն որդիքը։

Երեք արքայորդիներն ալ պատրաստութիւն տեսնելով, ճանապարհ ընկան հրաշալի՞ սանէ՞սոխակ բերելու։ Կ'երթան, կ'երթան և կը հասնին ճանապարհի մը ծայրն որ երեք ճիւղի կը բաժնուի։

Նոցա մօտ կուգայ ծերունի օտարական մը և կը հարցնէ։

—Բարի յաջողութիւն լինի ձեր կ'երթաք այդպէս, ո՛վ արքայորդիք։

—Կ'երթանք հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը ճարելու, կը պատասխանեն երեք եղբայրները։ բայց չգիտենք թէ ուր տեղէն շարունակենք ճանարհս։

—Եթէ ալ կամէն երթաք, բաւ օտարականը, կարելի է վերադառնալ նորէն։ եթէ միջին ճանապարհով, կարելի է վերադառնալ կամ ո՛չ։ իսկ ձախ ճանապարհով գնացողը բնաւ չի վերադառնար և կը կորսուի։

Թագաւորի անդրանիկ որդին՝ ալ միջնեկը՝ միջին՝ իսկ կրտսերը, ձախ ճանապարհով որոշեցին երթալ։ Օտարականը խղճաց կրտսեր արքայորդւոյն վրայ, որովհետեւ այս վերջինս ուղղակի դէպ ի մահ կը դիմէր, ուստի ուսոյց նմա թէ ինչպէս պիտի երթայ և ինչպէս պիտի դանէ հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը։

«Կ'երթաս, ըսաւ օտարականն, և ոսկէ-սոխակի տիրոջ ամրոցէն քիչ մը հեռուն պիտի տեսնես մի գեղակարդուհին ապականած է զայն և ինքը չխմեր նորա ջուրէն, իսկ դուն խմէ ու ըսէ. «օ՜խ, որքա՜ն անուշ է, կարծես անմահութեան ջուր լինի». ապա անցիր գետակէն ու պիտի տեսնես ծաղկանց որոյ մէջ կախարդուհին փուշ ու տատասկ անկած է միայն, դուս քաղէ զայնս, հոտոտէ ու ըսէ «օ՜խ, ո՞րքան հոտաւէտ է, կարծես երկնային ծաղիկ լլնի։» Անցնելով ծաղկանոցէն, պիտի տեսնես որ ճանապարհի մի կողմը կապուած է գայլ մը, իսկ մեւս եսալն՝ ոչխար. տարաշնչն առջեւ՝ խոտ է դրուած, իսկ երկրորդին առջեւ՝ միս։ Դուն վերցուր, խոտը գառան, և միսը գայլի առաջ նետէ։ Ուելի՛ ես չարունակելով ճանապարհդ, պիտի տեսնես ի վերջոյ մեծ դարբաս մը, մի դուռը գոց միւսը բաց։ Դու բաց, փակեալ կէսն, և փակէ բացուածը։ Հարկ է գործադրել այս ամենն դէպ ի քեզ գրաւելու համար կախարդեալ գեղակի, ծաղկանոցի, դարբասի նօթի գայլին ու գառն համակրութիւններն, որպէս զի ոսկէ-սոխակի հետ վերադառնալդ ժամանակ սև է վնաս չպատճառեն քեզ։

Աբրայորդին կը կատարէ օտարականն ծերունիին բոլոր ըսածներն և այսպէսով կը յաջողի հանել մինչեւ ոսկէ-թռչունի տիրոջ օթեւանը։ Կախարդուհին խոր քունով կը քնանար, իսկ սոխակը վանդակի մէջ կախուած կը մնար նորա գլխավերեւն ու իւր հրաշալի դալաղիկներով կը զմայլեցնէր բնութիւնս։ Աբրայորդին առաւ պատգակը, համբոյր մը դրաշմեց աղվկան այտերու վրայ և յետ դարձաւ։

Վերադարձին գտաւ իւր եղբայրներն օրք նախանձելով իրենց կրտսեր եղբօր յաջողութեան վրայ, ձեռքէն խլեցին հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը, զինքն ալ խոր փոսի մը մէջ ձգեցին (մի օրինակի մէջ կը պատմուի թէ աչքերը հանելէ յետոյ փոսը նետեցին զայն) և որսը տարին իրենց հօր՝ Թագաւորին։ Այլ մեծ եղաւ իրենց զարմացում երբ տեսան որ սոխակը չերգեր և կարծես թէ նորա փետուրներու փայլը կորսուած էր բոլորովին։ Թագաւորը չատ բարկացաւ այս բանի վրայ, սակայն ի՞նչ կրնար ընել։

Միւս կողմէ կախարդուհին կը սրանայ սոխակի յափշտակի՛ն ետեւէն, կը հասնի այն երկիրն ուր էր ոսկէ-սոխակը, կը յայտնէ իրեն դէմ հանուած արքայական զօրաց, բանտարկել կուտայ թագաւորն և կը պահանջէ որ յափշտակիչն իւր մօտ բերուի։ Այն ժամանակ կը ներկայանան երկու եղբայրներն, այլ որովհետեւ ապացուցեցաւ որ յափշտակիչներն իրենը չէին, պատժուեցան։ Այս միջոցին հրաշքով մը անդ երեւցաւ կրտսեր արքայորդին։ Կախարդուհին կը ճանչէ բուն յափշտակիչը, կը ներէ նմա իւր յանցանքը։ Հոմը բարձրացաւ և օտարականն ալ անյայտացաւ։ Թագաւորը պարտ վերադարձաւ տխրագէմ։ Աբրայորդիքը նշմարեցին թէ հայրերնին վշտի մը ունի և սկսան հարցնել նմա։

—Ի՞նչ բանի վրայ կը խորհիք այդքան, թագաւոր։

—Որդեակք իմ, կը պատասխանէ արքան։ ես ձերացեր եմ արդէն, իսկ մեր եկեղեցիի համար հրաշալի՞ սանէ՞սոխակ մը պէտք է։ ես ի՞նչպէս երթամ ճարեմ զայն։

—Մենք կերթանք և կը գտնենք, կը պատասխանեն որդիքը։

Երեք արքայորդիներն ալ պատրաստութիւն տեսնելով, ճանապարհ ընկան հրաշալի՞ սանէ՞սոխակ բերելու։ Կ'երթան, կ'երթան և կը հասնին ճանապարհի մը ծայրն որ երեք ճիւղի կը բաժնուի։

Նոցա մօտ կուգայ ծերունի օտարական մը և կը հարցնէ։

—Բարի յաջողութիւն լինի ձեր կ'երթաք այդպէս, ո՛վ արքայորդիք։

—Կ'երթանք հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը ճարելու, կը պատասխանեն երեք եղբայրները։ բայց չգիտենք թէ ուր տեղէն շարունակենք ճանարհս։

—Եթէ ալ կամէն երթաք, բաւ օտարականը, կարելի է վերադառնալ նորէն։ եթէ միջին ճանապարհով, կարելի է վերադառնալ կամ ո՛չ։ իսկ ձախ ճանապարհով գնացողը բնաւ չի վերադառնար և կը կորսուի։

Թագաւորի անդրանիկ որդին՝ ալ միջնեկը՝ միջին՝ իսկ կրտսերը, ձախ ճանապարհով որոշեցին երթալ։ Օտարականը խղճաց կրտսեր արքայորդւոյն վրայ, որովհետեւ այս վերջինս ուղղակի դէպ ի մահ կը դիմէր, ուստի ուսոյց նմա թէ ինչպէս պիտի երթայ և ինչպէս պիտի դանէ հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը։

«Կ'երթաս, ըսաւ օտարականն, և ոսկէ-սոխակի տիրոջ ամրոցէն քիչ մը հեռուն պիտի տեսնես մի գեղակարդուհին ապականած է զայն և ինքը չխմեր նորա ջուրէն, իսկ դուն խմէ ու ըսէ. «օ՜խ, որքա՜ն անուշ է, կարծես անմահութեան ջուր լինի». ապա անցիր գետակէն ու պիտի տեսնես ծաղկանց որոյ մէջ կախարդուհին փուշ ու տատասկ անկած է միայն, դուս քաղէ զայնս, հոտոտէ ու ըսէ «օ՜խ, ո՞րքան հոտաւէտ է, կարծես երկնային ծաղիկ լլնի։» Անցնելով ծաղկանոցէն, պիտի տեսնես որ ճանապարհի մի կողմը կապուած է գայլ մը, իսկ մեւս եսալն՝ ոչխար. տարաշնչն առջեւ՝ խոտ է դրուած, իսկ երկրորդին առջեւ՝ միս։ Դուն վերցուր, խոտը գառան, և միսը գայլի առաջ նետէ։ Ուելի՛ ես չարունակելով ճանապարհդ, պիտի տեսնես ի վերջոյ մեծ դարբաս մը, մի դուռը գոց միւսը բաց։ Դու բաց, փակեալ կէսն, և փակէ բացուածը։ Հարկ է գործադրել այս ամենն դէպ ի քեզ գրաւելու համար կախարդեալ գեղակի, ծաղկանոցի, դարբասի նօթի գայլին ու գառն համակրութիւններն, որպէս զի ոսկէ-սոխակի հետ վերադառնալդ ժամանակ սև է վնաս չպատճառեն քեզ։

Աբրայորդին կը կատարէ օտարականն ծերունիին բոլոր ըսածներն և այսպէսով կը յաջողի հանել մինչեւ ոսկէ-թռչունի տիրոջ օթեւանը։ Կախարդուհին խոր քունով կը քնանար, իսկ սոխակը վանդակի մէջ կախուած կը մնար նորա գլխավերեւն ու իւր հրաշալի դալաղիկներով կը զմայլեցնէր բնութիւնս։ Աբրայորդին առաւ պատգակը, համբոյր մը դրաշմեց աղվկան այտերու վրայ և յետ դարձաւ։

Վերադարձին գտաւ իւր եղբայրներն օրք նախանձելով իրենց կրտսեր եղբօր յաջողութեան վրայ, ձեռքէն խլեցին հրաշալի՞ սանէ՞սոխակը, զինքն ալ խոր փոսի մը

ՏՈՔ· ՍԻՄՈՆ ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ

Ղալաթիա, Գամհնստ փողոց, թիւ 7

հիւանդ կընդունի ամեն օր կէս օրէն վերջը, մասնաւորապէս միզային գրոնծարանաց և վիրաբուժական ախտերու համար։ 9—12

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՑՔ ԳԵՐՄԱՆՆԻ

Նման «Շարթէօղ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար քմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Դիմաւորապէս կը գտնուի Պ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ։

ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Վաւաղայն տեսակը կը ծախուի Ս. Մ. Փնապեան եւ ընկերաց Համերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բէրշէմսկէ բազարի մօտ եէնի ճամի դռան կից։

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը վայրկենական ու խիստ գոհացուցիչ եւ գոյնը մը նոյնն ու բոլորովին բնական է։ Գնողները կը վկայեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութենէն ու ոմանց իսկ գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել թենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկ ասոր պատուականութեանը կը հաւասարի։ Ներկի կարողութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել։ Կը ներկէ սեւ կամ շագանագոյն, մարթը չաղոտուեր ու վնասակար նիւթը չպարունակեր։

ԱԶԴ

Ազգային բազմաշնորհ ուսուցիչ մը ոս երկար տարիներէ հետէ Պոլսոյ ազգային վարժարանաց յաջորդուն մէջ դասախօսութիւն ըրած և անոնցմէ մի քանիին մէջ եւս Տեսչութեան ու Տնօրէնութեան պաշտօն վարած է, և կարող է Գիտութեանց և Լեզուաց մէջ՝ ոմանց առաջին կարգի և ոմանց երկրորդ կարգի դասատուութիւն ընել, կը փափաքի այժմ ազգային վարժարանի մը մէջ իւր փորձառութեան արդիւնքը ցոյց տալ, հսկողութեան և միանգամայն դասատուութեան պաշտօններ ստանձնելով։

Փափագողք պէտք է դիմեն Ա.բ-ելի խմբագրատունը։

ԵՂԻՇԷ Վ. ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ԸՆԹԱՑՔ Ի ԴՐՈՅ ԲԱՐԲԱՌ

Ա. ՏՈՐԻ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԲԲԱԳՐԵԱԼ ԵՒ ՅԱՒԵԼԵԱԼ

Այն դասագրքի հրատարակութիւնն իւսկիւտարու Նպաստաւոր ընկերութիւնն իւր ծախքիւ ի լոյս բերելով, վաստհաբար կը յանձնարարէ ամէն ազգային վարժարանաց, իւր ամենայարմար դասագիրք գրաբառէ յաշխարհաբառ թարգմանութեան։

Այն գործոյն Բ. Տարին եւս ի լոյս եկած է մեծ խնամօք եւ գեղեցիկ դասաւորութեամբ Ա. Տարւոյն նման։ Այն երկու հատորներն մեծ դիւրութիւն կ'ընծայեն նորուս աշակերտին։

Գին Ա. տարւոյ 5 դահեկան և Բ. տարւոյ 10 դահեկան։

Կը գտնուին ամէն հայ գրավաճառաց քով։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ թահնիյէ խտարէսնէ հասբլ օլուպ մէվճուտ պուլունան վէ պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի թըշրինի ոանիսի նիհայէթինէ գատար հասբլ օլաճագ օլան կէրէք գալը վէ կէրէք ինճէ բէբէկին էսմանը նեզատէն վէ բէշինէն վիրիմ՝ իւղրէ ֆիրուէթի օլունաճաղը ճիհէթէ, իչթիրասնա թափպ օլանլարը իչպու թըշրինի էվվելը ըումնին ալթընը կիսինինէ գատար հէր կիսա լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէյմէլէրի իլան օլունուր։

1 Թըշրինի էվվելէ 1885

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հայվանաթը միրիյէ իչին լիզումի օլուպ միւպայեա օլունաճաղ օլան էլ-ի պին գէբյէի ճէսիտ գուրու օթքն իթթարնա թարիպ օլանլարին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէյմէլէրի իլան օլունուր։

1 Թըշրինի էվվելէ 1885

2—3

ԳՐԱՄԱՏՈՒՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԿԵՆՏՐՈՆԱՏԵԼԻ

444 — ՓՈՂՈՑ ՍՆԵԼԱԶԱՐ, ՓԱՐԻԶ — 444

Ա.ՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

ԱՄԵՆ ԲԱԺՆԵՒՈՐ ԱՐԺԵՔՊՈՑ (Զետեղումք խնայողութեանց)

Շահող բաժիններն և պարգևները կը վճարուին ի Պոլիս յոյժ թերեւս զեղչով

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ, ՍԲԻՐՕ ՏԻՄԷԹՐՈՒԼՕ

Ղալաթիա, Տէյիրմէն-խան, թիւ 10 եւ 11

Ուրեմն, Գրամատունն ԱՄԵՆՈՒՆ կ'ընձեռէ միջոց բոլորովին անշան գումարով մը ձեռք բերելու շահեր, որովք կրնան հարստութեամբ մեծով գաղուս երջանիկներուն հետ։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆ ԱՄԻՍ

Բաժիններն են 1000 էն մինչեւ 200,000 ֆրանկը

Բաց սասի տոկոսները կը վճարուին տորագրողին, իբր թէ արժէթուղթը կանխիկ գնուած լլներ։

Ռուն արժէթղթերը միայն ստորագրողին տրամադրութեան ներքեւ են։

Նշմանական ամսաթերթը կը պարունակէ ֆրանսական և օտար բաժիններով ամեն վիճակահանութեանց ցուցակներուն կատարեալ հաւաքածոյն։

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր ՅԻՆ երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 ֆրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ գրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 236 ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր տարած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ։ Ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 35 % շահուց՝ 293·30 ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վեցամեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժին է տարին 116·19 ֆրանք։

Թարգմանիչ համար ընդհանուր նեղիոյ-ցուցիչ

ՍՊՈՐԻՆ ՊԱՏՕՊԷՆ

Դրասասասպէ, Ղալաթիա, Գլոլատա փողոց, թիւ 29, Գերմանական Թղթատուն մրոյ։

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ԶՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱԻ

ՕՍՊՈՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

Օրը 88,000 քառակուսի կոնդուն, լայնքն 55 սենթիմ կը հնձէ, ծախքը թիւն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթա Եօրխանճըլար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօղուշը, Եուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1886

ԹՈՒԱԿԱՆԱՅԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻՍ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Գին 40 փարա

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։ Մանաւոր վաճառատեղին է Գալատիան գրատունը։

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԳՐԱՆ Ե. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Պօղոսեան Թուաբանութիւնը միշտ մեծ ընդունելութիւն գտած է ազգ. վարժարանաց մէջ, և այս անգամ Եօթներորդ տպագրութիւնն հրատարակուած է՝ բարեփոխեալ և յոյժ ճոխացեալ։ Այս ընդարձակ Թուաբանութիւն, 490 էջէ բաղկացեալ, նախորդ տպագրութեանց հետ բաղդատմամբ կը պարունակէ շատ մը յաւելումներ Մէգդրական դրութեան վրայ, Զուգակշռութեան վրայ, Կարողութեան [illegible] և Ցուցմատուութեան վրայ։ Պօղոսեան Թուաբանութեան ներկայ տպագրութեան մէջ կան նաև խնամով պատրաստուած քանի մը ցուցակներ՝ նախնական թուոց, Բազադրեալ տոկոսաց, Տարեւորութեանց և նաեւ բաղում օրինակներ Հայուրենիացի և այլ գիտելեաց գործնական և առեւտրական թուաբանութեան։ Տարակոյս չունինք թէ այս կարեւոր յաւելմամբ ճոխացեալ Պօղոսեան ընդարձակ Թուաբանութիւնն յոյժ օգտակար պիտի լինի թէ՝ ուսուցչաց և թէ՝ ուսանողաց։ Հեղինակը ջանք ըրած է՝ տեսակներն առանց զանց ընելու՝ իւր Թուաբանութեան գործնական ճիւղն ընդլայնելու և վաճառականութեան և ամենօրեայ կենաց պէտքերուն աւելի համապատասխան ներկայացնելու։ Խնդրոյս թիւն ալ աւելացուցած է, այնպէս որ այս դասագիրքը կը պարունակէ մօտ 2,000 խնդիր։ Պօղոսեան Թուաբանութիւնը կրնայ օգտակար լինել, իւր դիւրասոյց մեթոտով և գործական մասերով, նա՛և առեւտրական մարդերու, որք միշտ պէտք ունին իրենց ձեռաց ներքեւ ունենալ առեւտրական Թուաբանութիւն մը։

Կը ծախուի, ի գին 15 ղրուշ, ամեն հայ գրավաճառաց քով։

Marque de Fabrique

"ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ"

ՎԱՐՈՒԱՏՐԵԱԼ ՇՈՒՊԱՐԱՆՈՎ

Ամսթերտամի 1883ի աշխարհահանդէսին մէջ

Ոնգեն պարունակելով ջոյ մէջ կատարելապես լուծելի խայծդանը (դոմբան)

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒԶՆ

Այս բաղադրութիւն ունի խայծդանի բոլոր բոնիցիները, մինչդեռ խայծդանի Մոնի պատրաստութիւնը միայն անոր հանն և հոտն ունին։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»ի մէկ չափն կը պատրաստուի քարափի մը բաժինը սկզբունքներ։ Բայց կարելի է օրը 20 չափ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ» առնել առանց բնաւ վնասելու, մինչդեռ խայծդանի քանի քարափ ապեղ վատնուածոր բորբոքում առաջ կը բերեն։

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒՄ ԻՒՍ ԹՈՒՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՀՈՒՆԱՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԱԶԱՌՈՒՄ ԵՒ ԵՐԵՔՊԱՏԻԿ ԱԺԱՌ, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»ի հետուկը չիշով կը ծախուի 1·50 ֆրանքի՝ 20 լիտր խայծդանի ջրի համար։ Իսկ 0·10 պարտաւուած տարաքանութիւն 100 հատ պարունակող Հրը 2·50 ֆրանքի կը ծախուի։

Ընդհանուր մթերանոցապետ

Ժ. ԱԼԻԳՐԱՆՏԻ

Դեղարան ՏԷԼԼԱ-Սուտա

169—Մեծ փողոց Բերոյի—169

Կ. Պոլիս

ՏԷԼԼԱ ՍՈՒՏԱ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

—169 Բերա, մեծ փողոց—169

Իւր յամարարդաց կը յանձնարարէ ԶԱՖԷՐԼԻ վերջին ընտիր մանդիտութիւնն,

«ԶԱՖԷՐԼԻՆ»

ամէն վնասակար միջատներու Ջնջման համար։

Այն մանագիտութիւն ազդութեամբ, արագութեամբ և ապահովութեամբ կը գերազանցէ մինչեւ ցարդ ամեն ճանաչուած միջատասպան փոշիները կամ ուրիշ դարմանիներն ընդդէմ

ՄԼՈՒԿՆԵՐՈՒ, ԼՈՒԵՐՈՒ, ՃԱՆՃԵՐՈՒ ՈՍԻԼՆԵՐՈՒ, ՄԷՋԻՆՆԵՐՈՒ

և այլ այս տեսակ միջատներու դեմ ճճիներու։ Մանաւանդ պէտք չէ շփոթել

ԶԱՖԷՐԼԻՆ

հասարակ միջատասպան փոշիին հետ։ ԶԱՖԷՐԼԻՆԸ միմիայն շիշերով կը ծախուի, և երբէք ասոր թիթեղով կամ կշռուով։ Ճշմարիտ շիշերը կը կրեն ստորագրութիւն և դրոշմանիշ նշանը։

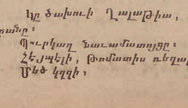

Կը ծախուի Ղալաթիա, Գրանդ Ռիւսիէսի դեղարանը։

Պուրսայ Նաւամատոյցը։

Հէյդէլի, Թոմանիս ռեդարանը։

Մեծ կղզի։

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէյլէբուլ, Մէյքիրլիգի Լ Օռնուսի դէմ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ

Անուանք	Թանոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքէ
Աքարատ	2,500	Ռոճէլա
Ադրատիա	2,500	Քրուիշանք
Լազարիա	2,500	Ռ-ինէ
Մասէտոնիա	3,500	Պարշ
Ռումելիա	2,800	Ֆօթիքշեթլ

Պէյրութ չոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ա.Ն. Սոֆիա չոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվերբուլէն սատ դ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարք կընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գալատա

513

ՖՐԷՏ ԼԻՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԻՍԷՆԻ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ

Ոգի կանոնաւորաբար կը բանի Լէյլէբուլ և Աբերտէլէր մէջ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Լէյլէբուան	2500	Գիսլենեան	3700
Ալգասիան	2500	Գլասգոեան	3700
Անատոլիա	2500	Գլասգոեան	3700
Ա.Թէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իսլիբեան	5500
Պալարիան	6000	Լոգրեան	5500
Պուլգարիան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթէլեան	800	Լիվերբեան	2500
Օսլոբէնեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օթորդոյ	700
Դէմիրլրն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆասպեան	3700	Ֆալէնսեան	6800
Ֆալէրմեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ամերիկեան չոգենաւը, նաւապետ Լաուրանսան, Լիվերբուլէն սատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Մոլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեղք, Պարտոյք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ՝

Կ. Պոլիս, Լուսաւոր Լաֆոնդէն.

Զմիւռնիայ մը, Պ. Պ. Քարվիր Եղբարք

Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.

Մարդա, Ռ. Քամիլերի.

Շիրա, Ա. Մ. Մարիսիորատաղ.

Զանզիբարիա, Պ. Ռեիդ և ընկ.

512

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէյլէբուլ Լ Մէյքիրլիգի դէմ բանող

ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Քանդիա	4200	Օսարիս	3000
Ֆերուս	4000	Նէրեթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	1700
Սէսսոդրիս	3250	Գրանդիկ	800
Թիպս	3250	Լօրիս	800
Մարկասչ	3250	Օրիտա	700
Մարիսթիս	3250	Սէտիլ	
Սֆինքս	3000		

Սֆինքս չոգենաւը, նաւապետ Ֆրուք ամսոյս 14ին Լիվերբուլէն սատ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Յ. Թ. ԱԼԻԹՈՒԼ և ԸՆԿ.

Մէյսանլըգ փողոց,

Ուիթգլ խան

ՇԷՍՄԷ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԱՍԷՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՒՆ

Ընդ դէմ Ռէյլէյ, Կ. Պոլսոյ Լ Օռնուսի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Լէբերիան	2,000	Լէբանոն	4,500
Ալգասիան	2,000	Մարէնկո	4,300
Անձէր	3,000	Մարսիան	2,500
Ակիս	1,300	Մէրիս	2,000
Պասսանոս	3,500	Նէրօ	2,000
Պորտոսիս	2,200	Օքէյլ	5,000
Պրամբ	2,000	Գէլիս	3,000
Գէլիս	2,000	Օրամանոս	4,500
Գանիքաս	2,500	Ադրանդոս	2,000
Գանէշ	2,100	Ադրոս	2,000
Գրաբ	2,000	Բասիրիք	1,200
Գոսմ	2,700	Բայեսմ	3,200
Տիսս	2,500	Բաղէր	1,700
Տօմիս	1,800	Գիս	2,800
Եղաբ	2,600	Լիսոլիթ	4,400
Ֆաղէ	2,000	Ինսալաս	3,200
Ֆալքան	800	Լալլ	3,000
Ֆիրս	4,700	Լսանոս	5,500
Ֆիլանկս	4,600	Լսանս	3,500
Կայիլէս	5,500	Մալէնս	4,000
Կիդանս	2,200	Մաքսս	2,000
Կոզ	1,800	Մելիս	2,000
Կոսանս	2,200	Օրէնդս	4,300
Հանկս		Թասոս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսալս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիսմանդ	1,200	Թալեսս	2,800
Ճիսս	2,300	Քանդս	3,600
Քեղս	2,000	Ցէտոս	1600
Քոմիս	2,200	Զէպրա	3,000
Էս	2,000	Զէրս	41,0

Գիլյոս չոգենաւը, նաւապետ Էֆյս ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի Լոնդրէս։

Ուշաբէս չոգենաւը, նաւապետ Ցրրսայնն ընդհանուր վաճառքով Հալէն սատ հասած, պարպած և յՕսմանս ուղղեւորած է։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՆ ԸՆԿ.

Գործակալ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ Լ Բօրէյ Գլիս կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթումի երթևեկ յատաջիկայ շոգենաւն է Լ Գէէրլէ, որ սեպտ. 29ին Մարսիլիայէն և հոկտեմբեր 19ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթևեկ յատաջիկայ շոգենաւն է Լ Մէյնէլէ, որ կրմեկնի հոկտ. 16ին։

Ուղղութիւն Լ Բրէյ Գլիս

Նաւագոյնքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՆԻՊԻԹ ԲՐՈՒՆՈ

Թիւ. 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

514 Մահմանէ փողոց, Թիւ 141

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԱՍԷՆԻ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՒ

Ոգի ամբողջ տարին մ'անգամ կը բանի Լիվերբուլ Լ Մէյքիրլիգի դէմ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Զրանիա	7,000	Մարթա	3,000
Ադրաս	3,000	Մորոքաս	2,500
Ալէքսս	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալթիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալթիրա	9,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Դիպիա	7,500
Ոնէգարնիա	5,000	Ոնդիա	4,000
Քադարիան	4,700	Սարակոսա	3,000
Շեբարուլ	2,000	Սամարիա	3,000
Հեմերտաս	2,500	Սիսան	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քեսար	2,500	Տրիֆիտաս	2,500
Մարաթան	3,000		

Սարկոսա չոգենաւը, նաւապետ Բրի, Լիվերբուլէն սատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իմնոյ վերստին Լիվերբուլ պիտի երթայ Զմիւռնիոյ ճանբով։

Ստորագրեան սրտանոմութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Կանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՋՈՒԼ

Գործակալ

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի փաչա խան Ղալաթիա

511

ՄԻԱՋԱՏԱՍՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ ԾԽՄԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆԵՄԻ

Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉ

Ի ՍԹՈՒԼԻՕ, ԴԱԼՄԱՏԻԱ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մահմանէ, Լայա խան, 2.

Ա. ՍՏԱՄԱՏԻՍ

Ա. ՍՏԱՄԱՏԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՈՒՍԱԳԻՐ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԵՒ ԹԱՅՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1885 Հոկտ. 1 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Սեպտ. 31

(Բաց ի Կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղերքէն կամուրջ Լէնոր շրջենաւուց Եր-Բիկիր-Բիւրն ժամերը

Ժ. Ա.	Թ.
) 1 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պեշիւք. Թարապ. Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	47
) 1 35 Եէնիք. Աթէն. Մերկ. Պեյազ. Ր. Հիսար. Պեկ. (Ամրավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
) 2 — Ր. Ա. Գավ. Եէնիմ Մէզարպ. Պեոյ. Քիրճ. Թարբ. Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
) 2 50 Եէնիք. Աթէն. Մերկ. Պեյազ. Ր. Հիսար Պեկ. (Ամրավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	24
(Ուրբաթ օրերը չպիտի հաղորդակցի)	
) 3 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պեոյ. Թարբ. Եէնիք. Աթէն. Մերկ. Պեյազ. Ր Հիսար Պեկ. (Պեկ. պիտի հաղորդակցի)	49
4 30 Ա. Գավազ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պեոյ. Թար. Եէնիք. Աթէն. Մերկ. Պեյազ. Ր. Հիսար. Պեկէք. Ա.Քոսմ. Գուբրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	34
5 45 Եէն. Մէզ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պեկ. Ա.Քոսմ. Գուբրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	22
6 30 Նէնիմ. Մէզարպ. Պեոբ.ք. Թարապ. Պեշդգոզ Բաղչա. Եէնիք. Մերկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ա.Քոսմ. Զէնկ. Պեյլեր Օրթաք. Գուզ. Պեշիք. Իսակ.	1
8 45 Ա. Ա. Ր. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պեոյ. Թարապ. Եէնիք. Մերկ. Պեյազ. Ր. Հիսար Պեկ. Ա.Քոսմ. (Ուրբաթ օրերը Պեշիք. Իսակ. (Ուրբաթ օրերը Պեշիք. Գուզ. Պեշիք. Իսակ.	4
10 — Մէզարպ. Պեոյ. Թարապ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամրավ. Օրթաք. Պեշիք.	33

Ամրավոտգիւղեն կամուրջ Ինոնու շրջենաւուց ժամերը

) 12 45 Պեպ. Ամրավ. Գուբրուչ. Օրթ. Պեշիք.	34
) 1 30 Ամրավ. Գուբրուչ. Օրթ. Պեշիք. Գապ.	4
) 2 40 Պեպէք Ամրավ. Գուբրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	33
) 2 50 Ամրավ. Գուբր. Օրթ. Պեշիք. Գապ.	4
) 3 30 Պեպէք Ամրավ. Գուբրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	23
) 4 15 Պեպ. Ամրավ. Գուբ. Օրթաք. Պեշիք. Գապաթ.	32
10 40 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	22
11 10 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ	1

Ասիական եղերքէն կամուրջ Ինոնու շրջենաւուց ժամերը

) 12 35 Վանիք. Զէնկլ. Պեյ. Գուզկ. Գապթ.	21
) 1 — Պեյդ. Բաղչ. Ր. Բ. Մաշ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
) 1 35 Գանտիլ. Վանիք. Զէնկել. Պեյլերգ. Գուզկ.	28
) 2 45 Գանտ. Վանիք. Զէնկել. Պեյլեր. Գուզկ.	17
) 2 45 Պեյ. Թար. Պեյ. Բաշ. Ր. բաշա. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտ. շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
) 3 45 Գանտիլ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իսակ.	33
4 30 Պեյդգոզ Բաղչայ. Բիրթաթ բաշա Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկիք. Պեյլ. Գուզկ. Պեշ. (Ուրբաթ օրերը ժամ. 4 45 Մեղրարպուրնուէն պիտի եկէ)	28
8 45 Պեպիւք. Թարապ. Պեյդ. Բաշայ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկել. Պեյլեր. Գուզկ. Իսակիւտար (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մաշ.)	21
10 20 Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ	23
(Բաց ի Կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղերք Երբեք-Եէնոր շրջենաւուց ժամերը	
2 30 Պեշիք. Օրթաք. Գուբ. Ամրավ. Պեպէք Բ. Հիսար Պեյազ. Աթէն. Եէնի. Թար. Պեշ. Մէզարպ. Եէնիմ. Գավազներ	34
2 45 Գապաթ. Իսակ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր Զէնկել. Ամրավ. Գանտիլ. Ա. և Բ. Հիսար Գանլըճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշայ